

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
EKONOMIKAS UN VADĪBAS FAKULTĀTE
Grāmatvedības un audita katedra

**SABIEDRĪBAS AR IEROBEŽOTU ATBILDĪBU
„MEDUSLĀCIS” FINANŠU PĀRSKATU ANALĪZE**

Ltd Meduslācis analysis of financial statements

BAKALAURA DARBS
Ekonomikas bakalaura studiju programma

Autors: **Krista Dzene**

Studentu apliecības Nr.: kd12047

Darba vadītājs: lektore M.ekon. Maiga Kasale

RĪGA 2015

SATURS

ANOTĀCIJA.....	3
ANNOTATION.....	4
IEVADS.....	5
1.FINANŠU ANALĪZES MĒRĶI UN UZDEVUMI.....	7
2.FINANŠU PĀRSKATU ANALĪZES METODES.....	9
2.1.Dinamikas jeb horizontālās analīzes metode.....	9
2.2.Struktūras jeb vertikālās analīzes metode.....	12
2.3.Finanšu pārskatu koeficientu analīze.....	13
2.3.1. Finanšu pārskatu koeficientu analīzes būtība.....	13
2.3.2.Likviditātes rādītāji.....	14
2.3.3.Kapitāla struktūras rādītāji.....	16
2.3.4.Aktīvu aprites rādītāji.....	18
2.3.5.Rentabilitātes rādītāji.....	21
3.BANKROTA PROGNOZĒŠANAS METODES.....	24
4.SABIEDRĪBAS AR IEROBEŽOTU ATBILDĪBU „MEDUSLĀCIS” FINANŠU RĀDĪTĀJU ANALĪZE.....	28
4.1. Uzņēmuma SIA”Meduslācis” apraksts.....	28
4.2.SIA „Meduslācis” finanšu pārskatu horizontālā analīze.....	30
4.3.SIA „Meduslācis” finanšu pārskatu vertikālā analīze.....	39
4.4.Finanšu koeficientu analīze.....	44
5.SIA „MEDUSLĀCIS”, SIA „OZOLIŅA KONDITOREJA” UN NOZARES FINANŠU RĀDĪTĀJU SALĪDZINĀŠANA.....	49
6. SIA „MEDUSLĀCIS” IESPĒJAMĀ BANKROTA PROGNOZĒŠANA.....	53
SECINĀJUMI.....	56
IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN AVOTI.....	59
PIELIKUMI.....	61
1.pielikums. SIA”Meduslācis” bilance no 2010.-2014.gadam.....	61
2.pielikums. SIA”Meduslācis” peļņas vai zaudējumu aprēķins no 2010.-2014.gadam....	65

ANOTĀCIJA

Bakalaura darba tēma ir SIA „Meduslācis” finanšu pārskatu analīze.

Darba mērķis ir veikt SIA „Meduslācis” finanšu pārskatu analīzi, novērtēt uzņēmuma finansiālo situāciju un izstrādāt priekšlikumus tās uzlabošanai.

Lai veiktu pārskatu analīzi, izpētīta specializētā literatūra grāmatvedībā un ekonomikā. Uzņēmuma analīze veikta par 5 pārskata gadiem, balstoties uz bilances un peļņas vai zaudējumu aprēķina datiem. Iegūtie rezultāti salīdzināti ar SIA „Ozoliņa konditoreja” un nozares vidējiem rādītājiem.

SIA „Meduslācis” finanšu pārskatu analīzes rezultāti liecina, ka uzņēmumam ir finansiālas problēmas un pastāv maksātnespējas draudi.

Darba apjoms ir 60 lapaspuses, tajā ietvertas 19 tabulas un 11 attēli.

Atslēgvārdi: finanšu pārskati, matemātiskie aprēķini, analīze, maksātnespējas draudi.

ANNOTATION

Bachelor's thesis is an analysis of financial statements.

The aim is make SIA „Meduslācis ” financial statements analysis , to evaluate the company's financial situation and develop proposals for improvement.

Specialized literature in accounting and economics is examines to make a report analysis. Company analysis was conducted on the 5 financial years , based on the balance sheet and income statement data. The results were compared with Ltd " Ozoliņa konditoreja" and the industry average.

Ltd " Meduslācis " financial statement analysis results show that the company has serious financial problems and there is a threat of bankruptcy.

The extent - 60 pages, it includes 19 tables and 11 images.

Keywords: financial statements, mathematical calculations, analysis, threat of bankruptcy.

IEVADS

Uzņēmumā saimnieciskās darbības rezultātā kapitāls atrodas nepārtrauktā kustībā, mainoties gan līdzekļu un to avotu struktūrai, gan līdzekļu apjomam un to nepieciešamībai. Līdz ar to mainās finansiālais stāvoklis, kā rezultātā uzlabojas vai pasliktinās uzņēmuma maksātspēja. Finanšu pārskati patiesi atspoguļo uzņēmuma finansiālo stāvokli un darbības rezultātu, kā arī sniedz informāciju par uzņēmuma darbību dažādos aspektos.

Finanšu pārskatu datu analīze ļauj ne tikai noteikt uzņēmuma darbības efektivitāti pārskata periodā un noteikto mērķu sasniegšanu, bet arī parāda uzņēmuma darbības attīstības virzienus, ņemot vērā esošos materiālos un finansiālos resursus. Balstoties uz analīzes datiem, vadītājs var pieņemt lēmumus par galvenajiem pasākumiem, lai uzlabotu finansiālo un ekonomisko stāvokli, lai savlaicīgi risinātu radušās problēmas un novērstu bankrota draudus.

Darba mērķis ir veikt Sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Meduslācis” finanšu pārskatu analīzi, novērtēt uzņēmuma finansiālo situāciju un izstrādāt priekšlikumus tās uzlabošanai.

Mērķa sasniegšanai veicamie uzdevumi:

- noskaidrot finanšu analīzes mērķi un uzdevumus;
- iepazīties ar finanšu pārskatu analīzes metodēm, dinamikas jeb horizontālo, struktūras jeb vertikālo un koeficientu analīzi;
- iepazīt bankrota prognozes metodes;
- veikt SIA „Meduslācis” finanšu pārskatu analīzi un bankrota iespējamības prognozi;
- analizēt rādītāju izmaiņas laikā, salīdzināt ar SIA „Ozoliņa konditoreja” un nozares vidējiem rādītājiem, un rekomendētajiem datiem literatūrā;
- pamatojoties uz analīzes datiem, izdarīt secinājumus par uzņēmuma finansiālo stāvokli un izstrādāt priekšlikumus tā uzlabošanai.

Darbs sastāv no divām daļām. Pirmajā daļā apkopoti teorētiskie materiāli par finanšu pārskatu analīzes metodēm, lai uz tās pamata otrajā, praktiskajā, daļā veiktu Sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Meduslācis” finanšu pārskatu vertikālo jeb struktūras analīzi, horizontālo jeb dinamikas analīzi, finanšu koeficientu analīzi un bankrota iespējamības prognozi. Pamatojoties uz aprēķinātajiem rādītājiem, veikta uzņēmuma finanšu stāvokļa analīze, tā rādītāju

salīdzināšana ar nozares un cita konditorejas uzņēmuma, Sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Ozoliņa konditoreja”, rādītājiem, izstrādāti secinājumi un priekšlikumi.

Darbā izmantotas matemātiskā aprēķina, ekonomiskās un statistiskās analīzes metodes.

Pētījuma periods ir laika posms no 2010. – 2014.gadam. Analizēti pēdējo piecu gadu pārskatu dati, lai saprastu rādītāju izmaiņas laikā un novērtētu reālo finansiālo situāciju šobrīd.

Studiju noslēguma darbā veiktā analīze pamatojas uz specializēto literatūru grāmatvedībā un ekonomikā, statistikas datiem un Sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Meduslācis” bilances un peļņas vai zaudējumu aprēķina datiem. Visi faktiskie materiāli ir ņemti no SIA „Meduslācis” gada pārskatiem, tādēļ atsauces darba tekstā par tiem nav dotas.

1.FINANŠU ANALĪZES MĒRĶI UN UZDEVUMI

Finanšu analīzes mērķis ir noteikt uzņēmuma finansiālo stāvokli un identificēt iespējas pilnveidot esošās finansu vadības metodes un uzlabot uzņēmuma finansiālo stāvokli. Lai noteiktu uzņēmuma finansiālo stāvokli, izmanto rādītājus, kuri raksturo :

1. uzņēmuma kapitāla struktūru un kapitāla avotus,
2. kapitāla izmantošanas intensitāti un efektivitāti,
3. uzņēmuma maksātspēju un kredītspēju,
4. finansiālās stabilitātes robežas.

Finanšu stāvokļa analīze balstās uz relatīviem rādītājiem, kurus var salīdzināt ar:

1. eksistējošām normām riska un bankrota iespējamības novērtēšanā,
2. citu uzņēmumu rādītājiem,
3. datiem par iepriekšējiem periodiem.

Finanšu analīzes uzdevumi ir:

1. analizējot uzņēmuma saimnieciskās darbības finanšu rezultātu, noteikt finanšu resursu izmantošanas efektivitāti,
2. prognozēt iespējamus finanšu rezultātus, balstoties uz esošajiem saimnieciskās darbības rādītājiem un alternatīviem resursu izmantošanas variantiem,
3. izstrādāt pasākumus finanšu stāvokļa uzlabošanai un finanšu resursu izmantošanas efektivitātes pilnveidošanai.

Pēc analīzes subjekta var nodalīt iekšējo un ārējo finanšu analīzi. Iekšējo analīzi veic uzņēmuma vadība ar mērķi plānot un kontrolēt uzņēmuma finanšu līdzekļu izmantošanu uzņēmuma mērķu sasniegšanai, plānot un nodrošināt nepieciešamo finanšu resursu piesaistīšanu un kontrolēt uzņēmuma finansiālo stāvokli. Ārējo finanšu analīzi veic esošie un potenciālie investori, piegādātāji, kontrolējošās organizācijas, izmantojot publicētos finanšu pārskatus ar mērķi identificēt iespējas ieguldīt līdzekļus ienesīgākajā projektā, kontrolēt aprēķināto nodokļu summas, pārliecināties par sadarbības partnera finansiālo stabilitāti. [5, 66-67]

Uzņēmums ir sarežģīts veidojums, kas eksistē noteiktā vidē. Tā darbības rezultāti ir atkarīgi no uzņēmuma vadītāja spējām ņemt vērā apkārtējās vides ietekmi, paredzēt nākotnes attīstības tendences un pieņemt lēmumus, ņemot vērā visu ieinteresēto pušu iespējamo ietekmi. Dažādām

ieinteresētām grupām ir dažādi ieguldījumi uzņēmuma darbībā un dažāda ieinteresētība uzņēmuma darbības rezultātos.[5, 67]

1.1.tabula

Uzņēmuma finanšu analizē ieinteresētās grupas

Ieinteresētā grupa	Grupas ieguldījums	Prasības	Finanšu analīzes objekts
Īpašnieki	Pašu kapitāls	Dividendes	Darbības finanšu rezultāti; finansiāla stabilitāte
Investori,ieguldītāji	Aizdevumu kapitāls	Procenti no ieguldītā kapitāla	Kredītspēja
Uzņēmuma vadība	Vadības prasme, uzņēmējdarbības pārzināšana	Samaksa par darbu, iespējamie procenti no peļņas	Visa uzņēmuma darbība
Strādnieki	Darbs	Atalogums, sociālās garantijas	Uzņēmuma darbības finansiālie rezultāti
Piegādātāji	Nepārtraukta ražošanas procesa nodrošināšana	Piegādāto preču apmaksā	Uzņēmuma maksātspēja
Klienti	Produkcijas/pakalpojumu realizācija	Produkcija/pakalpojumu cena	Uzņēmuma darbības finansiālie rezultāti
Valsts	Sabiedrības pakalpojumi	Nodokļu maksājumi	Uzņēmuma darbības finansiālie rezultāti

[5,68]

Uzņēmumā saimnieciskās darbības rezultātā kapitāls atrodas nepārtrauktā kustībā, mainoties gan līdzekļu un to avotu struktūrai, gan līdzekļu apjomam un to nepieciešamībai. Līdz ar to mainās finansiālais stāvoklis, kā rezultātā uzlabojas vai pasliktinās uzņēmuma maksātspēja. [5, 67]

Galvenais finanšu pārskatu analīzes mērķis ir iegūt pēc iespējas lielāku galveno parametru skaitu, pēc kuriem būtu iespējama pilnīgāka uzņēmuma finansiālā stāvokļa, peļņas vai zaudējuma, aktīvu un pasīvu struktūras izmaiņu novērtēšana [10,191]

Analīzes uzdevums, no vienas puses, ir noteikt uzņēmuma darbības efektivitāti pārskata periodā un noteikto mērķu sasniegšanu, bet, no otras puses, noteikt uzņēmuma darbības attīstības iespējamus virzienus esošajā un perspektīvajā periodā, ņemot vērā nepieciešamos materiālos, finansiālos un darbaspēka resursus. [10,192]

2.FINANŠU PĀRSKATU ANALĪZES METODES

2.1.Dinamikas jeb horizontālās analīzes metode

Horizontālās analīzes metodes būtība: pētāmo rādītāju lielumu analizējamā periodā salīdzina ar to pašu rādītāju lielumu iepriekšējā periodā (bāzes gadā). Izmantojot šo metodi, ir iespējams analizēt rādītāja pārmaiņas laikā. Šī metode ļauj:

- noteikt rādītāju izmaiņu tendences;
- noteikt rādītāju izmaiņu likumsakarības.[2,125]

Analīzes gaitā aprēķina bilances vai peļņas vai zaudējumu pārskata pozīciju absolūtās un relatīvās izmaiņas attiecībā pret bāzes gadu. Par bāzes gadu parasti izvēlas pirmo analīzes perioda gadu vai iepriekšējo pārskata gadu.

Pārmaiņas analizē ar indeksu palīdzību vai procentuālā izteiksmē.

2.1.formula

Absolūtās izmaiņas = Pārskata perioda lielums – Iepriekšējā pārskata perioda lielums

[2,127]

2.2.formula

Relatīvās izmaiņas = $\frac{\text{Izmaiņu absolūtais lielums} * 100}{\text{Bāzes gada lielums}}$

[2,127]

Horizontālās analīzes metode ir viena no vienkāršākajām finansiālās stabilitātes novērtēšanas metodēm. Lielām svarīgāko finanšu pārskatu posteņu rādītāju izmaiņām ir būtiska ietekme uz uzņēmuma finansiālo stabilitāti.

2.1.tabula

Bilances rādītāju izmaiņu ietekme uz finansiālo stabilitāti

Rādītājs	Izmaiņu ietekme uz uzņēmuma finansiālo stabilitāti
Ilgtermiņa ieguldījumu samazināšanās	Rada draudus uzņēmuma finansiālai stabilitātei, ja tiek pārdoti, lai samazinātu finansiālo līdzekļu trūkumu.
Pamatlīdzekļu pieaugums	Rada negatīvas izmaiņas uzņēmuma darbībā, ja tiek iegādāti pamatlīdzekļi, kas netiek izmantoti saimnieciskajā darbībā un nenodrošina saimnieciskās darbības attīstību.
Nepabeigtās ražošanas pieaugums	Norāda uz ražošanas procesa palēnināšanos sakarā ar ražošanas tehnisko procesu trūkumiem, tehnikas bojājumiem, darbinieku zemo kvalifikāciju, vāju darba

	organizēšanu, kas rada nevienmērīgus produkcijas uzkrājumus.
Debitoru parādu pieaugums	Norāda uz uzņēmuma produkcijas pircēju maksātspēju, nepilnīgu debitoru uzskaiti un kontroli, nepietiekamo norēķinu politikas kontroli vai norēķinu politikas maiņu; preču, kas pārdotas kredītā, pieaugumu, ja tas nav saistīts ar lielāku uzticēšanos pircējiem un klientiem.
Naudas līdzekļu samazināšanās	Straujš naudas samazinājums kontos var liecināt par produkcijas vai pakalpojuma apjoma realizācijas samazināšanos; pircēju pienākumu nepildīšanu, uzņēmuma pasivitāti, kontrolējot pircēju maksātspēju; uzņēmuma darbības sašaurinājumu, ja tas nav saistīts ar pircēju vai klientu finansiālā stāvokļa uzlabošanos un pieaugošu uzticēšanos tiem; uzņēmuma investīciju pieaugumu, paplašinot uzņēmumu un izmantojot papildus peļņu; pieaugot produkcijas pieprasījumam, vairāk naudas tiek izdots izejvielu, materiālu un citu vielu iegādei.
Īstermiņa saistību pieaugums	Liels īstermiņa saistību pieaugums norāda uz nespēju savlaicīgi norēķināties ar darbiniekiem, budžetu, piegādātājiem, kredīta institūcijām. Ja tas saistīts ar pozitīvām maksātspējas izmaiņām, kad piegādātāji, redzot labāku finansiālo stāvokli, palielina piegādes kredītus, tad tas nav vērtējams negatīvi.
Pašu kapitāla samazināšanās	Pašu kapitāla samazināšanās sakarā ar uzņēmuma peļņas samazināšanos un nespēju piesaistīt papildus investīcijas norāda uz sliktu finansiālo stāvokli.
Ilgtermiņa saistību pieaugums	Ilgtermiņa saistību pieaugums norāda uz uzņēmuma maksātspējas pasliktināšanos, ja tas nav saistīts ar uzņēmuma darbības paplašināšanos.

[12,90]

Bilances rādītāju izmaiņu analīze liecina, ka vislielākā ietekme uz uzņēmuma finansiālo stabilitāti ir pamatlīdzekļu, krājumu, debitoru, naudas līdzekļu, pašu kapitāla, ilgtermiņa un īstermiņa saistību izmaiņām.

Veicot bilances horizontālo analīzi, var aplūkot, vai tiek ievēroti uzņēmuma ieguldījumu (aktīvu) racionālas finansēšanas noteikumi, izmantojot pašu vai aizņemto kapitālu: īstermiņa vai ilgtermiņa saistības. Ir pazīstami trīs bilances zelta likumi.

Pirmais likums.

Ilgtermiņa ieguldījumi jāfinansē no pašu kapitāla.

Pašu kapitāls – Ilgtermiņa ieguldījumi = Novirze (+ -)

Pašu kapitāls ir uzņēmuma rīcībā uz neierobežotu laiku, tāpēc to jāfinansē ar ilgtermiņa ieguldījumiem. Tas ir īpašuma racionālas finansēšanas noteikums. Ja pašu kapitāls ir mazāks nekā ilgtermiņa ieguldījumu summa, tas nozīmē, ka tas nesedz visus ilgtermiņa ieguldījumus. Šāds

stāvoklis pazemina uzņēmuma finansiālo stabilitāti, bet tajā pašā laikā liecina par racionālu pašu kapitāla izmantošanu. Savukārt, ja pašu kapitāla prāvas summas novirza apgrozāmo līdzekļu finansēšanai, to uzskata par neracionālu pašu kapitāla izmantošanu. Parasti lietderīgā šim nolūkam izmantot īstermiņa saistības.

Otrais likums.

Ilgtermiņa ieguldījumi jāfinansē no pašu kapitāla un ilgtermiņa saistībām.

(Pašu kapitāls + Ilgtermiņa saistības) – Ilgtermiņa ieguldījumi = Novirze (+ -)

Ja ilgtermiņa rīcībā esošais kapitāls ievērojami pārsniedz ilgtermiņa ieguldījumus, uzņēmumam ir iespējas lielu daļu apgrozāmo līdzekļu segt ar pašu kapitālu. Jo lielāka ir šī finansējuma pozitīvā novirze, jo lielāku pašu kapitālu var izmantot apgrozāmo līdzekļu finansēšanai. Tas uzņēmuma finansiālo stāvokli dara stabilāku.

Trešais likums.

Uzņēmuma apgrozāmie līdzekļi jāfinansē ar īstermiņa saistībām.

Īstermiņa saistības – Apgrozāmie līdzekļi = Novirze (+ -)

Apgrozāmais kapitāls ir īstermiņa kapitāls. Tāpēc tā finansēšanai arī jāizmanto īstermiņa finansēšanas avots īstermiņa saistību vai kredītu veidā. Ja īstermiņa saistību summa ir ievērojami mazāka nekā apgrozāmo līdzekļu summa, uzņēmumam jāmeklē iespējas samazināt apgrozāmo līdzekļu summu vai papildus jāpiesaista kapitāls no ārienes, palielinot īstermiņa saistības. Tas pazeminās uzņēmuma likviditāti, bet paaugstinās pašu kapitāla rentabilitāti.

Bilances zelta likumu ievērošana var būtiski ietekmēt gan uzņēmuma darbības rezultātu, gan maksāspēju, gan finansiālo stabilitāti. [11, 52-55] Šajā darbā tiem ir tikai salīdzināšanas nolūks.

2.2. tabula

Peļņas vai zaudējuma aprēķina svarīgāko rādītāju izmaiņu ietekme uz finansiālo stabilitāti

Rādītājs	Izmaiņu ietekme uz uzņēmuma finansiālo stabilitāti
Neto apgrozījums	Pārdošanas apjomu samazināšanās norāda uz pieprasījuma samazināšanos, mārketinga trūkumu, nepamatotu cenu politiku. Negatīvi uzņēmuma darbību var ietekmēt straujš pārdošanas apjomu pieaugums, kas norāda uz produkcijas izpārdošanu pirms uzņēmuma likvidēšanas, ja pārdošanas palielināšanās nav saistīta ar pozitīviem procesiem, produktu pieprasījuma pieaugumu, labu cenas politiku un mārketingu.
Izmaksas	Patēriņa pozīciju pieaugums, kas nav saistīts ar ražošanas procesu paplašināšanu, norāda uz nesaimniecisku līdzekļu izlietošanu dārgiem pirkumiem, administratīvās pārvaldes personāla paplašināšanu, nepamatotu tā darbinieku atalgojuma

Peļņas vai zaudējumu aprēķina rādītāju analīzē galvenā uzmanība tiek pievērsta ieņēmumu un izmaksu posteņu izmaiņām. Ne vienmēr apgrozījuma palielinājums vērtējams pozitīvi, tas jāanalizē kontekstā ar izmaksu un peļņas apjoma izmaiņām. Finanšu pārskatu absolūtie lielumi un to izmaiņu izvērtēšana ļauj atklāt uzņēmuma darbības negatīvās tendences un trūkumus. Pielietojot horizontālās analīzes metodes, var novērtēt uzņēmuma finansiālās stabilitātes pozitīvās vai negatīvās tendences. Svarīgāko finanšu pārskatu posteņu rādītāju izmaiņas jāanalizē kontekstā ar peļņas un pašu kapitāla izmaiņām.[12,91]

2.2.Struktūras jeb vertikālās analīzes metode

Vertikālās analīzes metode dod iespēju analizēt pētāmā objekta struktūras pārmaiņas laika periodā. Ar to saprot:

- katra atsevišķa rādītāja sastāvdaļu pētīšanu un to izmaiņu tendenču noteikšanu;
- rādītāju sastāvdaļu izmaiņu lielumu noteikšanu kopējā novirzes lielumā.

Pēc šīs metodes pētījuma objekts tiek pieņemts par 100% un no tā nosaka atsevišķu sastāvdaļu attiecību pret objekta kopapjomu. Tā veidojas objekta struktūra. Analīzes mērķis – ar vertikālās metodes palīdzību raksturot pētāmā objekta struktūras pārmaiņas. [2,129]

Analīzes gaitā tiek savstarpēji salīdzināti dati viena pārskata ietvaros. Veicot bilances vertikālo analīzi, visi posteņi tiek izteikti procentos no bilances kopsummas. Veicot peļņas zaudējumu vertikālo analīzi, visi posteņi tiek izteikti procentos no neto apgrozījuma summas. Izmantojot peļņas vai zaudējumu pārskata vertikālo analīzi, var noteikt izmaksu struktūru, identificēt lielākās izmaksu pozīcijas, konstatēt izmaiņas izmaksu struktūrā, salīdzinājumā ar iepriekšējiem periodiem.

Attiecība starp ilgtermiņa ieguldījumiem un apgrozāmiem līdzekļiem dod informāciju par to, kādā veidā uzņēmums sadala sev piederošos līdzekļus un kāda pastāv tendence šim sadalījumam. [2,129]

Svarīga nozīme ir pamatlīdzekļu struktūras analīzei. Atkarībā no piedalīšanās lomas uzņēmējdarbības procesā pamatlīdzekļu struktūru var iedalīt šādās grupās:

1.aktīvā daļa ir pamatlīdzekļu sadaļa, kas apkalpo svarīgākos ražošanas iecirkņus un raksturo uzņēmuma ražošanas potenciālu un dažādu izstrādājumu ražošanas iespējas. Pamatlīdzekļu aktīvo daļu veido ražošanas iekārtas, darbagaldi, datortehnika utt.

2. pasīvā daļa, pie kuras pieder nekustamais īpašums, būves zemes gabali utt.

Jo augstāka ir aktīvās daļas vērtība kopējā pamatlīdzekļu vērtībā, jo lielāka produkcijas izlaides iespēja un augstāks kapitāla atdeves koeficients. Tāpēc pamatlīdzekļu struktūras pilnveidošana ir svarīgs ražošanas attīstības, kapitāla atdeves un produkcijas ražošanas pašizmaksas pazemināšanas nosacījums.[11,56-57]

Uzņēmuma kopējā kapitāla struktūru veido divas daļas: pašu kapitāls un aizņemtā kapitāls. Abu šo daļu proporcionālā attiecība ir svarīga uzņēmuma likviditātes novērtēšanā. Svarīgi, cik lieli ir šādi rādītāji:

- aizņemtā kapitāla daļa kopējā kapitālā;
- uzņēmuma saistību koeficients;
- pašu kapitāla līdzdalība kopējā finansēšanā.[11, 52-53]

2.3.Finanšu pārskatu koeficientu analīze

2.3.1. Finanšu pārskatu koeficientu analīzes būtība

Finanšu pārskatu koeficientu analīze ir sistemātiska attiecību salīdzināšana, izmantojot finanšu pārskatu informāciju, ar mērķi noskaidrot uzņēmuma attīstības likumsakarības un raksturot uzņēmuma finansiālo pozīciju. Koeficientu vai rādītāju analīzē tiek noteiktas nozīmīgas likumsakarības starp diviem finanšu pārskatu komponentiem. Pēc būtības koeficients ir skaitlis, kas iegūts aritmētisko darbību rezultātā no diviem finanšu pārskatu skaitļiem. Tāpēc iespējams aprēķināt ļoti daudzus un dažādus koeficientus. Katrs koeficients, kas izrēķināts atsevišķi, nedod nekādu informāciju par uzņēmumu. Tikai koeficientu piramīda un to izmaiņas laikā, kā arī salīdzinājumā ar nozares vidējiem rādītājiem dod vērtīgu informāciju par uzņēmuma finansiālo pozīciju.

Finanšu koeficienti parāda finanšu proporcijas starp dažādiem pārskatu posteņiem. Lai analizētu uzņēmuma finansiālo stāvokli, izmantojot koeficientu analīzes rezultātus, nepieciešams aprēķinātos koeficientus (rādītājus) salīdzināt ar kādu bāzi.

Par salīdzināšanas bāzi var kalpot :

1. vispārpieņemtie parametri;
2. nozares vidējie rādītāji;
3. iepriekšējo gadu analogiskie rādītāji;
4. konkurējošo uzņēmumu rādītāji;

5. kādi citi analizējamā aprēķina rādītāji.

Katras salīdzināšanas bāzes izmantošanai ir savas priekšrocības un trūkumi:

1. Tikai dažiem koeficientiem eksistē normas vai vispārpieņemtie parametri. Turklāt uzņēmuma rādītāju atšķirība no vispārpieņemtām normām var būt saistīta ar nozares specifiku, ekonomiskās vides attīstības specifiku vai arī ar sezonālātes ietekmi.
2. Par konkurējošo uzņēmumu ir iespējams iegūt tikai publicētos datus, kuri var nebūt pietiekami detalizēti.

Finanšu analīzes praksē izmanto koeficientus, kurus var sagrupēt četrās grupās:

1. likviditātes rādītāji;
2. kapitāla struktūras rādītāji;
3. aktīvu aprites rādītāji;
4. rentabilitātes rādītāji [5,76]

2.3.2.Likviditātes rādītāji

Likviditāte raksturo svarīgu uzņēmuma finansiālā stāvokļa aspektu: tā ir uzņēmuma spēja jebkurā laikā dzēst savas īstermiņa saistības. Šī spēja ir atkarīga no attiecības starp uzņēmuma maksāšanas līdzekļu potenciālu un uzņēmuma finansiālajām saistībām. [4,18]

Uzņēmuma likviditāte liecina par to, kāds apgrozāmo līdzekļu daudzums teorētiski ir pietiekams, lai segtu īstermiņa saistības.[10,218]

Vispirms ir jānoskaidro, ko nozīmē termins „likvīds”. Par likvīdiem sauc tos aktīvus, kuri jau atrodas naudas formā, kā arī tos, kurus ātri var pārvērst naudas formā. Aktīvus ir iespējams klasificēt pēc likviditātes pakāpes:

- augsti likvīdi aktīvi;
- vidēji likvīdi aktīvi;
- zemi likvīdi aktīvi;
- nelikvīdi, ilgtermiņa aktīvi: zeme, ēkas, būves.[4,21]

Absolūtā likviditāte piemīt skaidrai naudai.[11,116]

Analizējot uzņēmuma bilances likviditāti, salīdzina apgrozāmo līdzekļu posteņus, kuri sagrupēti pēc to likviditātes pakāpes, ar īstermiņa saistībām.[2,133]

Apgrozāmo līdzekļu likviditāte ir to mobilitāte, spēja pārvērsties naudas līdzekļos. Tātad apgrozāmo līdzekļu likviditāte raksturo jebkura aktīva divas īpašības: reālu iespēju to izmantot kā maksāšanas līdzekli un ātrums, kādā to var pārvērst par maksāšanas līdzekli.[11,117]

Apgrozāmie līdzekļi ir krājumu, debitoru parādu, īstermiņa vērtspapīru, līdzdalības kapitālos, naudas līdzekļu posteņos ieguldītā kapitāla kopsumma. Tajos kapitāls ir iesaistīts līdz vienam gadam. Īstermiņa saistības ir saistības, kuras jādzēš viena gada laikā. [4,21].Jo uzņēmumā

Šis rādītājs ne vienmēr ir informatīvs, jo:

- neliels daudzums naudas līdzekļu kasē un kontos ir normāla paradība jebkurā uzņēmumā,
- naudas līdzekļu apjoms var krasi svārstīties, bet tā kā likviditātes rādītāji tiek aprēķināti uz konkrēto datumu, tie var neatspoguļot patieso situāciju.

Ja šis koeficients ir pārāk liels, tas norāda, ka līdzekļi tiek izmantoti neefektīvi.[12,46-47]

Uzņēmuma likviditātes analīzes svarīgākais uzdevums ir novērtēt tā maksātspēju, spēju laikus un pilnīgi dzēst savas īstermiņa saistības. Ar bilances likviditāti ir saistīts tīro apgrozāmo līdzekļu jēdziens, ko bieži sauc arī par tīro apgrozāmo kapitālu.

2.6.formula

Tīrie apgrozāmie līdzekļi = Apgrozāmo līdzekļu summa – Īstermiņa saistības.

[11,121]

Šis rādītājs liecina, ka uzņēmums var ne tikai nosegt savas īstermiņa saistības, bet tam ir arī finanšu resursi savas darbības paplašināšanai nākotnē. Tīrie apgrozāmie līdzekļi uzņēmumam piešķir nozīmīgu finansiālo neatkarību apstākļos, kad ir paātrināta apgrozāmo līdzekļu aprīte, apgrozāmo aktīvu vērtības pazemināšanās vai zudumi.

Uzņēmuma finansiālo stāvokli negatīvi ietekmē gan tīro apgrozāmo līdzekļu trūkums, gan to pārmērīgs lielums. Trūkums var izraisīt uzņēmuma bankrotu, jo liecina par nespēju savlaicīgi segt īstermiņa saistības. Tīro apgrozāmo līdzekļu nepietiekamību var izraisīt:

- zaudējumi uzņēmuma saimnieciskajā darbībā;
- bezcerīgs debitoru parādu pieaugums;
- uzņēmuma nesagatavotība ilgtermiņa saistību dzēšanai.

Pārmērīgs tīro apgrozāmo līdzekļu pārsvars pār optimālo nepieciešamo lielumu liecina par resursu neefektīvu izmantošanu. [10, 220-222]

2.3.3.Kapitāla struktūras rādītāji

Kapitāla struktūras rādītāji raksturo uzņēmuma līdzekļu struktūru. Tie ir paredzēti, lai:

- noteiktu un raksturotu saistību attiecību pret pašu kapitālu vai aktīvu kopsummu;
- novērtētu uzņēmuma iespējas paaugstināt saistību summu;
- palīdzētu novērtēt firmas spēju noteiktā termiņā nokārtot saistības.

Saistību rādītāji atspoguļo uzņēmuma spēju segt īstermiņa un ilgtermiņa saistības. Šie rādītāji ir īpaši svarīgi esošajiem un arī potenciālajiem kreditoriem, jo tie rāda, kādā mērā uzņēmuma ieņēmumi sedz procentu un citus fiksētus maksājumus, kā arī to, vai uzņēmuma likvidācijas gadījumā, ir pietiekami daudz aktīvu, lai segtu saistības. Uzņēmuma dalībniekus šie rādītāji interesē, jo aprēķinātie procenti ir uzskatāmi par izmaksām, kas palielina uzņēmuma

saistības. Ja aizņēmumu un tātad arī maksājamo procentu summas ir pārmērīgas, uzņēmumam var draudēt bankrots.[4,23]

Viens no šīs grupas rādītājiem ir saistību īpatsvars bilancē.

2.7.formula

$$\text{Saistību īpatsvars bilancē} = \frac{\text{Saistības}}{\text{Balances kopsumma}}$$

[4, 23-24]

Augsts šī rādītāja līmenis liecina, ka uzņēmumam ir grūti atmaksāt aizdotās summas, jo par tām ir jāmaksā liela procentu summa. Zems šī rādītāja līmenis nodrošina kreditoriem iespēju netraucēti saņemt aizdotās summas. Sakarā ar to kreditori vēlas, lai šis rādītājs būtu zemāks. Tomēr zems aizņemtā kapitāla līmenis parasti raksturo zemu saistību tempu. [2,134]

Lai spriestu par uzņēmuma finansiālo autonomiju (neatkarību) izmanto saistību attiecības pret pašu kapitālu rādītāju.

2.8.formula

$$\text{Saistību attiecība pret pašu kapitālu (finanšu svira)} = \frac{\text{Saistības}}{\text{Pašu kapitāls}}$$

[4,25]

Šim koeficientam ir noteikta kritiskā robeža. Uzskata, ja šis koeficients pārsniedz 1, tad uzņēmuma finansiālā stabilitāte ir sasniegusi kritisko punktu. Šis koeficients ir atkarīgs no saimnieciskās darbības rakstura un apgrozāmo līdzekļu aprites ātruma. Ja apgrozāmie līdzekļi aprit ātri, koeficienta kritiskā robeža var ievērojami pārsniegt 1, būtiski neietekmējot uzņēmuma finansiālo autonomiju. Augsts šī koeficienta līmenis rāda, ka liela daļa finansējuma ir saistības, tas ir, uzņēmums daudz izmanto aizņemtus līdzekļus. Kreditori parasti dod priekšroku zemākam šī koeficienta līmenim, jo tas ir saistīts ar mazāku risku, uzņēmuma dalībnieku lielāku ieguldījumu uzņēmuma kapitālā.[4,24-25]

2.3.4. Aktīvu aprites rādītāji

Aktivitātes rādītāji raksturo, cik efektīvi uzņēmums izmanto savus līdzekļus, lai saražotu produkciju (pakalpojumu) pārdošanai. Tie rāda uzņēmuma līdzekļu aprites ātrumu un sniedz informāciju par līdzekļos ieguldītā kapitāla pietiekamību [2,135].

Aktivitātes rādītāji dod iespēju spriest par to, vai ieguldījumi uzņēmuma aktīvos nav par lielu vai par mazu. Ja ieguldījumi ir par lielu, tad var būt, ka līdzekļi ir iesaistīti tādos aktīvos, kurus būtu lietderīgāk izmantot citiem mērķiem. Ja ieguldījumi ir par mazu, uzņēmums var izrādīties nespējīgs pietiekamā līmenī apkalpot pircējus vai arī ražot produkciju.[4,39]

Apgrozāmo līdzekļu aprites cikls sākas ar naudas līdzekļu ieguldīšanu ražošanas krājumos un beidzas ar šo naudas līdzekļu atpakaļatgriešanos uzņēmumā ar ieņēmumiem no pārdotās produkcijas. Jo cikls ir īsāks, jo ātrāka apgrozāmo līdzekļu aprite. Apgrozāmo līdzekļu aprites ātruma analīze ļauj:

- novērtēt resursu izmantošanas efektivitāti uzņēmuma operatīvajā darbībā;
- novērtēt uzņēmuma bilances likviditāti, tas ir spēju laikus dzēst īstermiņa saistības.[11,73]

Apgrozāmo līdzekļu aprites paātrināšana samazina to iesaldēšanas periodu atsevišķās aprites stadijās, piemēram, atrodoties ražošanas vai gatavās produkcijas krājumos vai ar kredītu pārdotās produkcijas vērtībā, tas ir, debitoru parādos.

Apgrozāmie līdzekļi uzņēmumā veido likvīdo aktīvu daļu un to galvenā īpatnība ir to aprites ātrums. Apgrozāmie līdzekļi nodrošina ražošanas nepārtrauktību un ir saimniecisko operāciju plūsmas galvenā sastāvdaļa;

- ražošanas krājumu iegāde palielina īstermiņa saistību lielumu;
- ražošanas procesa rezultātā palielinās gatavās produkcijas krājumi;
- produkcijas pārdošana rada naudas līdzekļu palielinājumu kasē un debitoru parāda pieaugumu.

Šis operāciju cikls daudzkārt atkārtojas un beigās izpaužas kā naudas līdzekļu izdevumu un ieņēmumu plūsma.[11,74-75]

Tātad, samazinot apgrozāmo līdzekļu aprites periodu, iespējams panākt apgrozāmo līdzekļu relatīvu ekonomiju. Apgrozāmo līdzekļu aprites paātrināšana ļauj samazināt nepieciešamo apgrozāmā kapitāla lielumu, jo starp aprites ātrumu un kapitāla lielumu pastāv apgriezti proporcionāla sakarība.

2.9.formula

$$\text{Apgrozāmo līdzekļu aprites koeficients} = \frac{\text{Neto apgrozījums}}{\text{Vidējā apgrozāmo līdzekļu vērtība}}$$

[11,78]

Svarīgs nosacījums ražošanas programmu izpildes nodrošināšanai, pašizmaksas pazemināšanai, peļņas un rentabilitātes paaugstināšanai ir pilnīga un savlaicīga uzņēmuma nodrošināšana ar izejvielām un materiāliem. Krājumu pārvaldības mērķis ir nodrošināt tādu krājumu apjomu, kura veidošanas un uzturēšanas kopējās izmaksas būtu minimālas, bet krājumu apjoms – pietiekams saimnieciskās darbības veikšanai.

Efektīva krājumu pārraudzība ļauj:

- samazināt ražošanas dīkstāves materiālu trūkuma dēļ;
- paātrināt apgrozāmo līdzekļu apriti;
- līdz minimumam samazināt ražošanas krājumos iesaldētā kapitāla apjomu;
- pazemināt materiālo vērtību bojāšanās risku;
- samazināt krājumu uzglabāšanas izmaksas;
- izbrīvēt kapitālu citu aktīvu veidošanai.[11,93]

Apgrozāmā kapitāla ieguldījumi materiālo vērtību krājumos lielā daļā uzņēmumu veido ievērojamu uzņēmuma aktīvu daļu. Tādēļ ir ļoti svarīgi sekot, lai šos krājumus izmantotu racionāli un lai kapitāls, kas ir guldīts krājumos, nekļūtu nepamatoti liels. Nosakot optimālo apgrozāmā kapitāla ieguldījumu apjomu materiālo vērtību krājumos, janodrošina krājumi pietiekamā apjomā produktu ražošanai (pakalpojumu sniegšanai) un to pārdošanai un jāizvairās no liekiem krājumiem, kas rada papildu risku sakarā ar materiālo vērtību zudumiem uzglabāšanas procesā un krājumu novecošanu.[11, 94-95]

Lai nodrošinātu krājumu plūsmas efektīvu kontroli, regulāri aprēķina krājumu aprites koeficientus.

Krājumu aprites koeficienta aprēķināšanai izmanto gan bilances, gan peļņas vai zaudējumu aprēķina datus.

2.10.formula

$$\text{Krājumu aprites koeficients} = \frac{\text{Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas}}{\text{Krājumu vidējais atlikums}}$$

[4,29]

Koeficients rāda, cik reizes krājumos ieguldītie līdzekļi gada laikā apritējuši. Skaitītājā var izmantot arī neto apgrozījumu, kuru mēra pārdošanas cenās. Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas, kuras tiek novērtētas to faktisko izmaksu apmērā tāpat kā krājumi bilancē, dod precīzāku informāciju un ir labāk piemēroti aprēķinos.[2,136]

Zems krājumu aprites koeficients liecina, ka krājumos ir ieguldīts daudz līdzekļu. Pārmērīgi krājumi nozīmē to, ka tajos ir neefektīvi ieguldīti līdzekļi. Ja krājumu aprite ir pārāk augsta,

krājumi ir mazi un tā rezultātā uzņēmumam var izveidoties sarežģījumi ražošanā vai arī var pasliktināties klientu apkalpošana. Krājumu līmeni ir mērķtiecīgi saskaņot ar apgrozījuma apjomu tā, lai tas būtu pietiekams ražošanas vai arī klientu vajadzību apmierināšanai.

Debitoru parādi uzņēmumos rodas galvenokārt, pārdodot preces uz kredīta. Debitoru parādi ir arī uzņēmuma līdzekļi, kas aizdoti citām juridiskām vai fiziskām personām.

Debitoru parādu pārvaldība ir svarīga, jo:

1. maksājumu saņemšana no debitoriem ir viens no svarīgākajiem naudas ieņēmumu avotiem;
2. naudas līdzekļu deficīts ierobežo uzņēmuma darbību;
3. debitoru parādos iesaldētā kapitāla kompensēšanai nepieciešams papildus finansējums.

[11,79]

2.11.formula

$$\text{Debitoru parādu aprites koeficients} = \frac{\text{Neto apgrozījums}}{\text{Debitoru parādu atlikums}}$$

[4,30]

Debitoru aprites koeficients rāda, cik reizes kopējais parāds aprit gada laikā. Tas raksturo uzņēmuma spēju laikus iekasēt parādus par kredītā pārdotajām precēm un rāda, cik dienas vidēji paiet no produkcijas pārdošanas datuma līdz samaksas saņemšanas dienai. [2, 136]

2.12.formula

$$\text{Debitoru parādu vienas aprites ilgums} = \frac{\text{Gada dienu skaits}}{\text{Debitoru parādu aprites koeficients}}$$

[4,31]

Uzņēmuma spēja laikus iekasēt no pircējiem samaksu par kredītā pārdotajām precēm ietekmē to likviditāti. Rādītājs atspoguļo, cik dienas vidēji paiet no produkcijas pārdošanas līdz samaksas saņemšanai. Ilgs naudas iekasēšanas periods rada uzņēmumam papildus izmaksas un to var atzīt par lietderīgu tikai tad, ja tas sekmē apgrozījuma pieaugumu. Jo ātrāk uzņēmums saņem samaksu no pircējiem, jo ātrāk tas šos līdzekļus var ieguldīt peļņu nesošos darījumos. [4,31]

Krājumu un pircēju aprites koeficienti rāda ātrumu, ar kādu tie pārvēršas skaidras naudas formā, tas savukārt ietekmē uzņēmuma finansiālo stabilitāti un maksātspēju. [4,33]

Uzņēmuma aktīvus bez apgrozāmiem līdzekļiem veido arī pamatlīdzekļi, kas ir uzņēmuma materiāli tehniskā bāze. No pamatlīdzekļu apjoma atkarīga uzņēmuma ražošanas jauda un zināmā mērā arī darba tehniskais nodrošinājums.

Pamatlīdzekļiem ir šādas aprites īpatnības:

- ilgstoši piedalās ražošanas procesā;
- ekspluatācijas laikā pakāpeniski nolietojas un zaudē sākotnējo vērtību;
- vērtības daļu, atbilstoši nolietojumam, pārnes uz ražošanas izmaksām;
- pamatlīdzekļu vērtību kompensē pa daļām ar ieņēmumiem no produkcijas pārdošanas.

[11,56]

Pamatlīdzekļi ražošanas procesā piedalās ilgstoši, saglabājot savu sākotnējo formu, bet to vērtību pakāpeniski, pa daļām, pārnes uz izgatavojamo produktu vai pakalpojumu visā to lietderīgās izmantošanas laikā.

2.13.formula

$$\text{Aktīvu aprites koeficients} = \frac{\text{Neto apgrozī jums}}{\text{Aktīvu summa}}$$

[4,32]

Koeficients rāda, cik efektīvi tiek izmantoti aktīvi neto apgrozījuma veidošanā.[4,32] Daži ekonomisti uzskata, ka rādītājam vajadzētu būt ne mazākam par 3.[12,51] Zems rādītājs izveidojas sakarā ar pārmērīgām investīcijām vai arī sašaurinoties neto apgrozījumam. Lai to paaugstinātu, uzņēmumam ieteicams likvidēt daļu no pamatlīdzekļiem un krājumiem, tad iegūtos līdzekļus varētu ieguldīt likvīdos aktīvos vai arī atmaksāt īstermiņa saistības.[4, 33]

2.3.5.Rentabilitātes rādītāji

Rentabilitāte ir uzņēmuma darbības efektivitātes rādītājs. Ar rentabilitāti saprot attiecību starp peļņas lielumu un kādu citu rādītāju, kas nodrošina šīs peļņas lielumu; neto apgrozījumu, uzņēmuma kopējo vai pašu kapitālu, aktīvu kopsummu. Rentabilitāti izsaka procentos. Jo augstāks šis procentu līmenis, jo uzņēmuma darbība ir efektīvāka. Zems rentabilitātes līmenis liecina par uzņēmuma neveiksmi, ja to laikus nenovērš, ir sagaidāma uzņēmuma darbības krīze.

Rentabilitāti apskata no trim viedokļiem:

- komerciālā (realizācijas) rentabilitāte rāda, kādu peļņu uzņēmums ir ieguvis uz neto apgrozījuma vienību;
- ekonomiskā (aktīvu) rentabilitāte rāda, kādā peļņa ir iegūta, rēķinot uz uzņēmuma aktīvu vienību;
- finansiālā (pašu kapitāla) rentabilitāte rāda, kādu peļņu ir ieguvuši uzņēmuma īpašnieki uz ieguldītā kapitāla vienību. [10,231]

2.15.formula

$$\text{Komerciālā rentabilitāte} = \frac{\text{Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi} * 100}{\text{Neto apgrozī jums}}$$

[4,34]

Rādītājs vienkopus atspoguļo, kā produkcijas vai pakalpojuma pārdošanas rezultātā iegūto peļņu, tā arī ar ražošanas vai pakalpojumu sniegšanu tieši nesaistītās izmaksas un ieņēmumus. [5,35] Ja šo rādītāju aprēķina, skaitītājā izmantojot peļņu pirms procentu un nodokļu atskaitīšanas, tad pēdējais kļūst par operatīvās darbības rentabilitātes rādītāju.

2.16.formula

$$\text{Operatīvās darbības rentabilitāte} = \frac{\text{Peļņa pirms procentu un nodokļu atskaitī jumiem} * 100}{\text{Neto apgrozījums}}$$

[4,35]

Aprēķinā izmanto rādītāju „Peļņa pirms procentu un nodokļu atskaitīšanas”, jo tas neietver ieņēmumus un izmaksas, kas nav saistītas ar produkcijas un pakalpojumu ražošanu vai pārdošanu. Tādēļ šis rādītājs atbilst uzņēmuma operatīvai darbībai. Operatīvās darbības rentabilitāte raksturo produkcijas ražošanas un pārdošanas efektivitāti kopējo ienākumu veidošanā. [5,138]

2.17.formula

$$\text{Bruto peļņas rentabilitāte} = \frac{\text{Bruto peļņa} * 100}{\text{Neto apgrozījums}}$$

[4,36]

Rādītājs sniedz informāciju, kādā mērā apgrozījuma pārmaiņas ietekmē bruto peļņas lielumu. Tā kā bruto peļņa ir neto apgrozījuma pārsniegums pār pārdotās produkcijas ražošanas izmaksām, bruto peļņas pieaugumu izraisa šādu elementu pārmaiņas:

- neto apgrozījuma pieaugums;
- pārdotās produkcijas ražošanas izmaksu pieaugums vai samazinājums.

Katra iepriekšminētā elementa pieaugumu vai samazinājumu var izsaukt šādu faktoru pārmaiņas:

- pārdoto produkcijas vienību skaita pārmaiņas;
- vienības cenu pārmaiņas.[4,39]

Ekonomiskā vai aktīvu rentabilitāte raksturo peļņas lielumu uz vienu uzņēmuma aktīvu vienību. To izsaka kā operatīvās darbības ienākumu attiecību pret aktīvu kopsummu.

2.18.formula

$$\text{Ekonomiskā rentabilitāte} = \frac{\text{Peļņa pirms procentu un nodokļu atskaitīšanas} * 100}{\text{Aktīvu vidējā vērtība}}$$

[4,40]

Šis rādītājs atspoguļo, cik efektīvi uzņēmumā izmanto aktīvus, lai gūtu ienākumus.[3,40]

Pašu kapitāla rentabilitāte vai finansiālā rentabilitāte rāda, kādu peļņu ieguvuši uzņēmuma īpašnieki no katras ieguldītās naudas vienības.

2.19.formula

$$\text{Pašu kapitāla rentabilitāte} = \frac{\text{Pārskata perioda peļņa} * 100}{\text{Pašu kapitāla vidējā vērtība}}$$

[4,41]

Rādītāja pieaugums liecina par visu formu pašu kapitāla izmantošanas efektivitātes paaugstināšanos. Tas dod iespēju palielināt maksājamās dividendes, paredzēt vairāk līdzekļu investīcijām. [2,137]

Bilances un peļņas vai zaudējumu aprēķina horizontālā analīze atspoguļo atsevišķu posteņu izmaiņas laikā un rādītāju pārmaiņu tendences. Vertikālā analīze rāda finanšu pārskatu struktūras pārmaiņas laika periodā. Savukārt koeficientu analīzē tiek noteiktas nozīmīgas likumsakarības starp diviem finanšu pārskatu komponentiem un rādītāji salīdzināti ar kādu bāzi, lai noskaidrotu uzņēmuma attīstības likumsakarības un raksturotu uzņēmuma finansiālo pozīciju.

Izmantojot finanšu rādītājus, iespējams ne tikai analizēt uzņēmējdarbības efektivitāti, bet arī laicīgi paredzēt, novērtēt un novērst bankrota draudus.

3.BANKROTA PROGNOZĒŠANAS METODES

Ekonomikas teorijā aplūkotas dažādas uzņēmumu maksātspējas novērtēšanas metodes, kas pamatojas uz dažādu faktoru analīzi un prognozēšanu.

Ja uzņēmumam regulāri pietrūkst naudas līdzekļu, lai dzēstu saistības ar kreditoriem, rodas maksātspējas draudi. Maksātspējas cēloņi var būt dažādi - ekonomisko faktoru nelabvēlīga ietekme, finansiālās grūtības, profesionalitātes trūkums, nevērība, stihiskas nelaimes, krāpniecība

un citi. Savlaicīga šo cēloņu apzināšana dod iespēju veikt operatīvus pasākumus situācijas uzlabošanai.[14,652]

3.1.tabula

Maksātnespējas raksturīgākie cēloņi un to nozīmīgums

Cēloņu veidi	Nozīmīgums, %
Ekonomisko faktoru nelabvēlīga ietekme	47.4
Finansiālās grūtības	38.4
Profesionalitātes trūkums	7.1
Nevērtība, stihiskas nelaimes, krāpniecība	6.0
Pārējie faktori	1.1

[15]

Ekonomiskie faktori ir saistīti ar uzņēmējdarbības efektivitātes samazināšanos, kā arī ar biznesa neveiksmīgu izvietošanu. Finansiālās grūtības norāda uz pārāk augstu kreditoru īpatsvaru un apgrozāmā kapitāla nepietiekamību. Profesionalitāte ir saistīta ar zināšanu un pieredzes trūkumu, komercdarbības īpatnību nepietiekamu izpratni. Finansiālās grūtības savukārt ietekmē uzņēmumu vājā pārvalde un zemā saimnieciskās darbības aktivitāte.[3,654]

Prognozējot iespējamo uzņēmuma bankrotu, parasti izmanto faktoru sistēmu, nevis tikai atsevišķus lielumus. Kvalitatīvā uzņēmuma bankrota prognozēšanas metode balstās uz rādītājiem, kas liecina par būtiskām finansiālām grūtībām un situācijas pasliktināšanos.[13, 79]

Rādītāji, kas liecina par ievērojamām finansiālām grūtībām:

- krasa uzņēmuma rīcība esošo naudas līdzekļu daudzuma samazināšanās;
- pastāvīgi zemi likviditātes koeficienti;
- hronisks apgrozāmo līdzekļu trūkums;
- pastāvīga nespēja pildīt savas prasības pret kreditoriem;
- regulāri zaudējumi no pamatdarbības;
- augsts debitoru īpatsvars;
- debitoru un kreditoru apjoma krasas atšķirības;
- pārlietu liela ilgtermiņa ieguldījumu finansēšana ar īstermiņa saistībām;
- saistību apjoma palielināšanās un pietuvošanās aktīvu kopējai vērtībai;
- pārāk lieli krājumu apjomi;
- finanšu pārskatu nodošanas termiņu un nodokļu maksājumu pastāvīga kavēšana.[13,80]

Izmantojot horizontālās analīzes metodi maksātnespējas prognozēšanai, var novērtēt uzņēmuma finansiālās stabilitātes pozitīvās un negatīvās tendences. Svarīgāko finanšu posteņu rādītāju izmaiņas jāanalizē kontekstā ar peļņas un pašu kapitāla izmaiņām.

Finanšu koeficientu analīzes metožu grupā ieteicams izmantot likviditātes, maksātspējas un peļņas rādītājus, pētīt to sakarības un izmaiņu tendences. Koeficientu novērtēšanai lietderīgi izmantot datu salīdzinošo analīzi. Tomēr finanšu pārskatu posteņu izmaiņu analīze, kā arī dažādo

likviditātes, maksāspējas un rentabilitātes rādītāju aprēķināšana nedod precīzu maksāspējas novērtējumu un bankrota varbūtības pakāpi.[13,101]

Viena vai otra kritērija esamība vēl automātiski nerada pamatojumu lēmuma pieņemšanai par finansiālās krīzes situāciju. Tika izstrādāts vienots apkopots rādītājs. Amerikāņu finansists E.Altmans izstrādāja četru faktoru modeli maziem uzņēmumiem dažādās nozarēs, kurš uzņēmuma bankrota iespējamību ļauj prognozēt ar 95% precizitāti. E.Altmaņa Z'' modelī ir iekļauts viens likviditātes rādītājs, viens rentabilitātes rādītājs, viens maksāspējas un viens aktivitātes rādītājs.

3.1.formula

$$Z'' = 6,56X_1 + 3,26 X_2 + 6,72 X_3 + 1,05X_4$$

[13,121]

Z = prognozēšanas indekss;

X_1 = tīrais apgrozāmais kapitāls/ aktīvu kopsumma;

X_2 = nesadalītā peļņa / aktīvu kopsumma;

X_3 = peļņa pirms procentiem un nodokļiem/ aktīvu kopsumma;

X_4 = pašu kapitāls / saistību kopsumma.

3.2.tabula

E.Altmaņa Z'' modelī iekļauto finanšu koeficientu raksturojums

Finanšu koeficients	Raksturojums
Tīrais apgrozāmais kapitāls/ Aktīvu kopsumma	Tīrais apgrozāmais kapitāls rāda apgrozāmo līdzekļu pārsvaru pār īstermiņa saistībām. Ja uzņēmumam šis rādītājs ir negatīvs, var rasties problēma atmaksāt īstermiņa parādus. Parasti uzņēmumiem, kuriem ir zaudējumi no pamatdarbības, samazinās tīrā apgrozāmā kapitāla īpatsvars aktīvos. Šis likviditātes rādītājs uzrāda vislabākos rezultātus bankrota prognozēšanai.
Nesadalītā peļņa / Aktīvu kopsumma	Nesadalītā peļņa ir summa, ko uzņēmums nav sadalījis dividendēs vai ieguldījis rezervēs. Ja nesadalītā peļņa ir liela, var secināt, ka uzņēmumam pārskata periodā ir bijusi

	veiksmīga uzņēmējdarbība un tas racionāli izmantojis savus aktīvus, kā rezultātā ir iegūta peļņa. Bet, ja nesadalītā peļņa ir neliela vai tās vispār nav, tad uzņēmuma darbība pārskata periodā ir bijusi neveiksmīga, kas var radīt problēmas uzņēmuma pastāvēšanai. Salīdzinoši jauniem uzņēmumiem šis rādītājs būs zemāks kā vecākiem uzņēmumiem.
Peļņa pirms procentiem un nodokļiem/ Aktīvu kopsumma	Finanšu koeficients atspoguļo uzņēmuma spēju, izmantojot aktīvus, gūt peļņu pirms procentu un nodokļu maksājumiem. Ja peļņa pirms procentiem un nodokļiem ir pietiekami liela, tad uzņēmums varēs nomaksāt kredītu procentus un nodokļus. Pretējā gadījumā uzņēmums nespēs izpildīt savas saistības un tam draudēs maksātnespēja.
Pašu kapitāls/ Saistību kopsumma	Pašu kapitāla attiecība pret saistību kopsummu atspoguļo uzņēmuma finansiālo neatkarību no ārējiem aizņēmumiem un attiecību starp saistībām un pašu kapitālu.

[1, 49-50]

Visu iepriekšminēto koeficientu apvienošanai Z'' skaitlī, tie jāreizina ar noteiktu korelācijas koeficientu, pēc kura lieluma var spriest par katra X rādītāja nozīmi pētāmajā problēmā.

Ja Z'' skaitlis ir lielāks par 2.60, bankrota iespējamība ir zema un potenciālajiem kreditoriem nav vajadzīgs veikt sīkāku finansiālā stāvokļa analīzi.

Ja Z'' skaitlis ir robežās no 1.10- 2.59, bankrots var iestāties. Tas nozīmē, ka uzņēmumam radušās zināmas problēmas ar maksātspeju, bet uzņēmums tās var laikus novērst.

Ja Z'' skaitlis ir zemāks par 1.10, bankrota iespējamība ir ļoti augsta. Uzņēmuma finansiālo stāvokli var uzlabot tikai radikālas pārmaiņas uzņēmuma finanšu un investīciju politikā.[13,121]

Minēto rādītāju aprēķināšana ļauj uzņēmuma vadītājiem kritiski novērtēt savu darbību, finanšu rādītājus un laikus novērst radušās problēmas. Regulāri aprēķinot bankrota prognozēšanas rādītājus, var noteikt finansiālā stāvokļa izmaiņu tendences un atbilstoši tam pieņemt pareizus lēmumus. Ja maksātnespējas draudi netiek laikus novērsti, likumsakarīgs rezultāts ir bankrots. Iespējamo bankrotu var prognozēt, paredzēt un novērst.[13, 192]

Aplūkotais teorētiskais materiāls izmantots, lai veiktu Sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Meduslācis” finanšu pārskatu, bilances un peļņas vai zaudējumu aprēķina, horizontālo un

vertikālo analīzi, aprēķinātu likviditātes, aktivitātes un rentabilitātes rādītājus, kā arī veikta bankrota iespējamības prognoze.

4.SABIEDRĪBAS AR IEROBEŽOTU ATBILDĪBU „MEDUSLĀCIS” FINANŠU RĀDĪTĀJU ANALĪZE

4.1. Uzņēmuma SIA”Meduslācis” apraksts

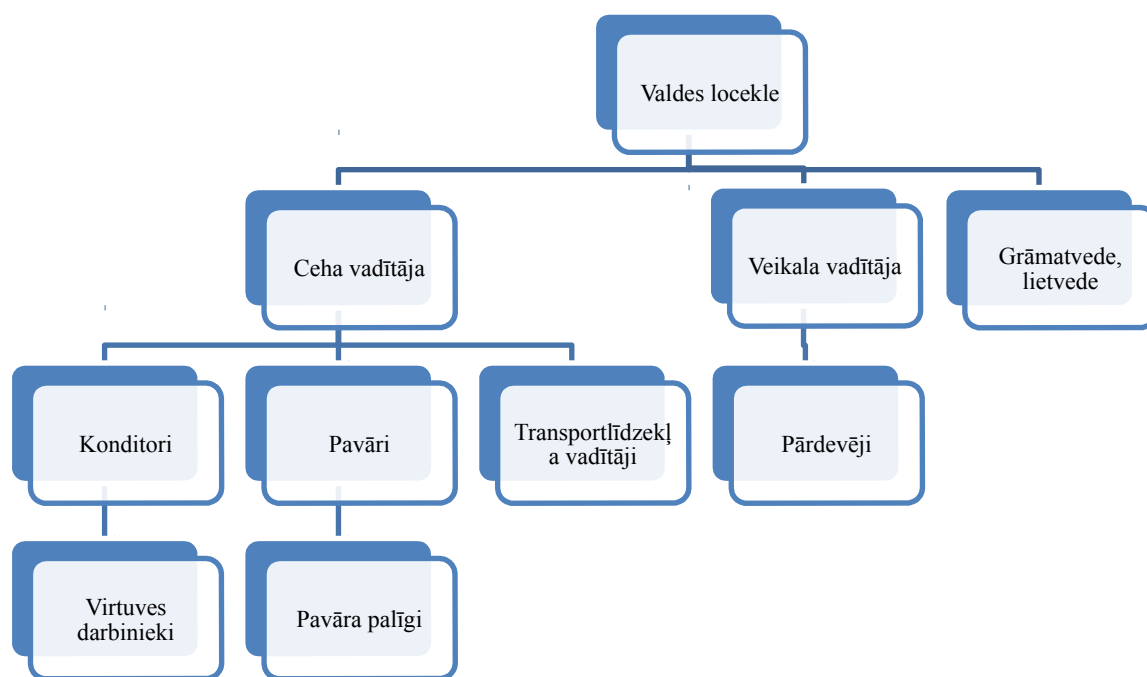
Sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Meduslācis” dibināta 1997.gada 22.jūlijā, bet aktīvu saimniecisko darbību uzsāka 1998.gada 8.oktobrī, kad Aizkrauklē tika atvērts firmas veikals. SIA „Meduslācis” darbības moto: Labs darbs divus mūžus dzīvo! Uzņēmumam ir savs logo, kas ļauj atpazīt pašražoto produkciju.

4.1.att. SIA „Meduslācis” logo

SIA „Meduslācis” ir izveidota mājas lapa www.meduslācis.lv, kur iespējams iepazīties ar firmas piedāvāto produkciju un pakalpojumiem.

Pirmajos desmit gados SIA "Meduslācis" darbojās ar peļņu. Lai paplašinātu un modernizētu ražošanu, uzņēmums 2007.gadā iegādājās ēku, ko renovēja un izveidoja plašus, modernus ceļus un veikalu - kafejnīcu. Lai realizētu šo projektu, SIA „Meduslācis” paņēma ilgtermiņa kredītu. Diemžēl ekonomiskā situācija valstī turpmākajos gados pasliktinājās, samazinājās iedzīvotāju pirktspēja un samazinājās arī uzņēmuma ienākumi. No 2009.gada SIA „Meduslācis” strādā ar zaudējumiem, kā rezultātā, sākot ar 2010.gadu, bilances pašu kapitāla vērtība ir negatīvs skaitlis. Uzņēmumam izveidojies liels nodokļu parāds, nenokārtotas kredītsaistības ar valsti. Lai nebūtu jāpiesaka maksātnespēja, SIA „Meduslācis” 2014.gada vasarā izstrādāja tiesiskās aizsardzības procesa plānu ar mērķi turpināt uzņēmuma darbību un atjaunot uzņēmuma spēju nokārtot savas saistības.

4.2.att.SIA "Meduslācis" struktūra

SIA „Meduslācis” ir četru līmeņu struktūra. 1.līmenis – uzņēmuma vadība, 2.līmenis – vadītāji, 3.līmenis speciālisti, 4.līmenis speciālistu palīgi.Valdes locekļiem tieši pakļauti ceha un veikala vadītāji un grāmatvedis. Notiek informācijas un dokumentācijas aprīte arī starp visiem otrā līmeņa darbiniekiem. Ceha vadītāja ir atbildīga gan par ražošanas, gan gatavās produkcijas piegādes organizēšanu pircējiem. Veikala vadītāja atbild ne tikai par veikala darba organizāciju, bet arī par informācijas aprīti starp cehu un veikalu.

Pašlaik SIA „Meduslācis” nodarbojas ar konditorejas un kulinārijas izstrādājumu ražošanu, mazumtirdzniecību un vairumtirdzniecību, banketu klāšanu. Uzņēmuma prioritāte ir produkcijas kvalitāte, nevis lētums, tāpēc uzņēmums izvēlas kvalitatīvas izejvielas, seko to marķējumam un realizācijas termiņiem. Galvenie konditorejas izstrādājumu veidi ir kūkas, ruletes, rauga mīklas izstrādājumi: bulciņas, picas un pīrāgi, plaucētās mīklas izstrādājumi: vecrīgas un ekleri.

Uzņēmuma produkcija tiek realizēta savā firmas veikalā Aizkrauklē, kā arī piegādāta citiem uzņēmumiem Rīgas, Bauskas, Ogres, Jēkabpils, Daugavpils, Rēzeknes, Jaunjelgavas novados. Lielākie pircēji: SIA „Aizsili”, SIA „Rust”, SIA „Savel”, SIA „D.M.I.”, SIA „Lekon”, SIA „B.V.R.”. Uzņēmums sadarbojas tikai ar Latvijā reģistrētiem izejvielu piegādātājiem. Lielākie no tiem: SIA „Rīgas dzirnavnieks”, SIA „Gemoss”, SIA „La Nordija”, SIA „Lietas MTD”, SIA „Preiļu siers”, SIA „Rēzeknes gaļas kombināts”, SIA „Reatno”, SIA „Rīgas piena kombināts”, SIA „Salas zivis”, SIA „Blasko”.

SIA „Meduslācis” stiprās puses:

1. kvalitatīva un daudzveidīga pašražotā produkcija;
2. nepārtraukta sortimenta papildināšana un atjaunošana;
3. profesionāli darbinieki;
4. veiksmīgs zīmols;
5. patīkams, daudzveidīgs iepakojums;
6. akcijas un atlaides pircēju piesaistīšanai;
7. uzņēmuma mājas lapa.

SIA „Meduslācis” vājās puses:

1. konkurence (produkcija nav unikāla);
2. produkcijas cena (produkcija ir dārgāka nekā tuvākajiem konkurentiem, kuri tirgo konditorejas un kulinārijas izstrādājumus);
3. firmas veikala atrašanās vieta (veikals atrodas pilsētas nomalē);
4. pašražotās produkcijas reklāmas trūkums citās pilsētās;
5. šaurs realizācijas tirgus (produkcija tiek realizēta citos novados, bet sadarbības partneru skaits ir neliels).

Sīkāk analizēti pēdējo piecu gadu pārskatu, bilances un peļņas vai zaudējumu aprēķina, dati. Lai labāk izprastu uzņēmuma attīstības dinamiku un struktūru, veikta finanšu pārskatu horizontālā un vertikālā analīze.

4.2.SIA „Meduslācis” finanšu pārskatu horizontālā analīze

SIA „Meduslācis” bilances horizontālā analīze veikta par pieciem gadiem, no 2010. – 2014.gadam. Bāzes gads – 2010.gads. Aprēķinātas gan bilances posteņu vērtības absolūtās, gan

relatīvās izmaiņas attiecībā pret bāzes gadu. Veiktie aprēķini atspoguļo bilances posteņu pieauguma vai samazināšanās tempus laika telpā.

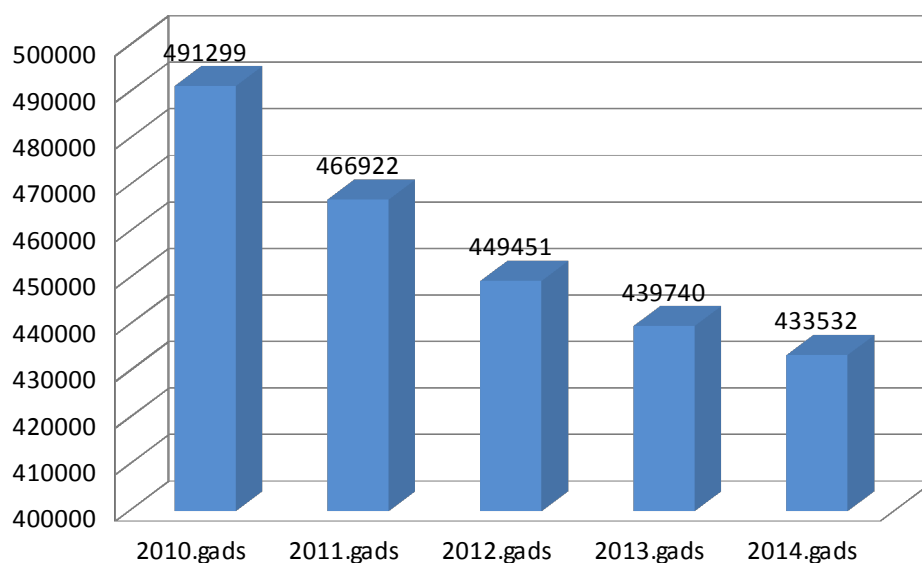
4.1.tabula

Bilances aktīva horizontālā analīze no 2010.-2014.gadam SIA "Meduslācis"

AKTĪVS	2010.gads	2011.gads		2012.gads		2013.gads		2014.gads	
	eiro	Absolūtās eiro izmaiņas,	Relatīvās % izmaiņas	Absolūtās eiro izmaiņas,	Relatīvās % izmaiņas,	Absolūtās eiro izmaiņas,	Relatīvās % izmaiņas,	Absolūtās eiro izmaiņas,	Relatīvās % izmaiņas,
Ilgtermiņa ieguldījumi	491299	-24377	-5	-41848	-9	-51559	-10	-57767	-12
Pamatlīdzekļi	491299	-24377	-5	-41919	-9	-51630	-11	-57838	-12
Zemes gabali, ēkas un būves un ilggadīgie stādījumi	450522	-4580	-1	-9162	-2	-13741	-3	-18322	-4
Iekārtas un mašīnas	12467	-6730	-54	-10701	-86	-11720	-94	-12115	-97
Pārējie pamatlīdzekļi un inventārs	28309	-13066	-46	-22056	-78	-26168	-92	-27400	-97
Aprogrāzāmie līdzekļi	46837	-3090	-7	-11157	-24	-20934	-45	-9743	-21
Krājumi	16394	915	6	351	2	-6524	-40	-3833	-23
Izejvielas, pamatmateriāli un palīgmateriāli	10642	489	5	-31	0	-3749	-35	-1958	-18
Gatavie ražojumi un preces pārdošanai	5713	-185	-3	258	5	-2763	-48	-2004	-35
Avansa maksājumi par precēm	40	610	1526	125	313	-13	-32	128	320
Debitori	11170	2824	25	6989	63	-3144	-28	-130	-1
Pircēju un pasūtītāju	8654	2306	27	3662	42	-2724	-31	102	1

parādi.									
Citi debitori	452	1998	442	5287	1170	1168	258	1575	348
Nākamo izmaksas periodu	2063	-1480	-72	-1961	-95	-1587	-77	-1806	-88
Nauda	19273	-6830	-35	-18497	-96	-11266	-58	-5780	-30
Bilance	538136	-27467	-5	-53005	-10	-72493	-13	-67510	-13

Ilgtermiņa ieguldījumu horizontālā analīze liecina, ka to vērtība katru gadu samazinās, piecu gadu periodā tā kritusies par 57767 eiro jeb 12 procentiem.

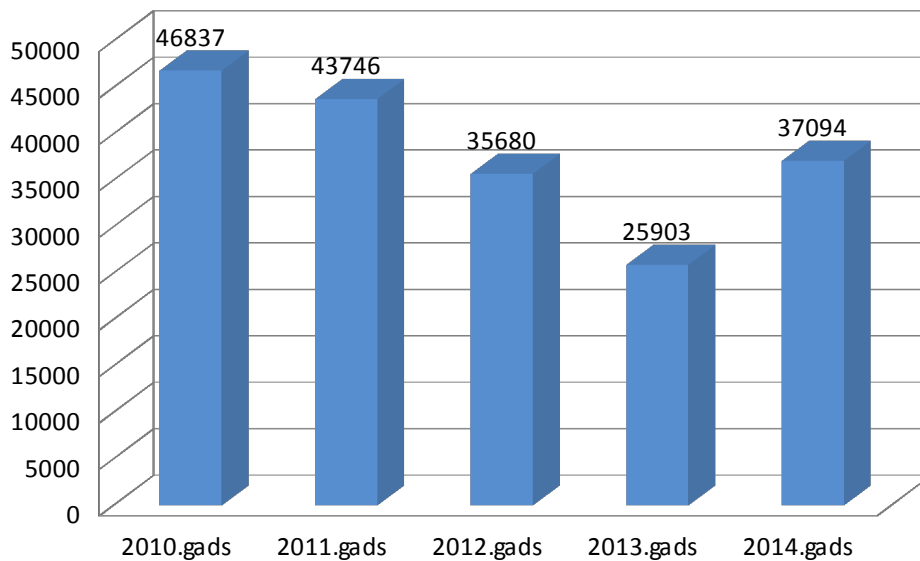

4.3.att. Ilgtermiņa ieguldījumu izmaiņas no 2010.-2014.gadam SIA "Meduslācis"

Pamatlīdzekļu detalizētāka analīze parāda, ka ievērojami samazinājusies gan ražošanas iekārtu, gan pārējo pamatlīdzekļu bilances vērtība, 2013.gadā attiecīgi par 54 un 46 procentiem, bet 2014.gadā – par 97 procentiem. Pamatlīdzekļi nolietojas, bet jaunas iekārtas netiek iegādātas. Tas liecina, ka uzņēmumam nav līdzekļu, lai atjaunotu un modernizētu aprīkojumu. Ražošana notiek, izmantojot pamatlīdzekļus, kuri ir praktiski nolietojušies, tiem nav atlikušās bilances vērtības vai to vērtība ir ļoti zema.

Kopējais pamatlīdzekļu vērtības kritums piecu gadu periodā ir ievērojami mazāks, 12 procenti, jo zeme neamortizējas, bet ēkai noteikta zema nolietojuma likme, viens procents gadā.

Laika periodā no 2010. – 2013.gadam vērojama arī apgrozāmo līdzekļu vērtības samazināšanās. Tā sastāda 20934 eiro jeb 45 procentus. 2014.gadā šī bilances posteņa vērtība palielinās, kritums attiecībā pret bāzes gadu 21 procents jeb 9743 eiro.

4.4.att. Apgrozāmo līdzekļu dinamika no 2010.-2014.gadam SIA „Meduslācis”

Sīkāka apgrozāmo līdzekļu posteņu izvērtēšana rāda, ka 2011. un 2012.gadā nedaudz pieaugusi krājumu vērtība, par 6 un 2 procentiem, bet 2013. un 2014. gadā samazinājusies par 40 un 23 procentiem. Tas nozīmē, ka krājumu pārvaldība kļuvusi efektīvāka, tajos nav ieguldīts pārāk daudz līdzekļu. Nepieciešams nepārtraukti sekot, lai izejvielu daudzums būtu pietiekošs nepārtraukta ražošanas procesa nodrošināšanai. Analīzes dati liecina, ka krājumu daudzuma izmaiņas ir saistītas ar apgrozījuma apjomu, ja tas pieaug, palielinās ražošanas apjomi un attiecīgi arī krājumi. Uzņēmumā lieto periodisko krājumu uzskaites metodi, tapēc atlikumi tiek noteikti tikai perioda beigās.

Palielinājušies avansa maksājumi par precēm, jo naudas trūkuma dēļ uzņēmums laikā nenorēķinājās ar piegādātājiem, tāpēc par daļu no precēm jāveic priekšapmaksu.

2011. un 2012.gadā vērojams debitoru parāda pieaugums, attiecīgi par 25 un 63 procentiem, bet 2013.gadā vērtība samazinājusies par 28 procentiem, 2014. gadā tā ir aptuveni tikpat liela, cik bāzes gadā. Tā kā uzņēmumam ir finansiālas problēmas, šim rādītājam jāpievērš īpaša uzmanība, jo naudas saņemšana no debitoriem ir viens no svarīgākajiem uzņēmuma ieņēmumu avotiem. Uzņēmuma vadībai jāstrādā arī pie bezcerīgo debitoru parādu atgūšanas.

Svarīgs apgrozāmo līdzekļu postenis ir naudas līdzekļi, jo šī ir tā summa, kas dotajā brīdī atrodas uzņēmuma rīcībā. No 2010. - 2012.gadam vērojams straujš naudas līdzekļu samazinājums par 96 procentiem. Ja 2010.gadā uzņēmuma rīcībā bija 19273 eiro, tad 2012.gadā tikai 775 eiro, kas ir nepietiekami veiksmīgas saimnieciskās darbības nodrošināšanai. Nākamajos divos gados naudas summa palielinās, tomēr tā ir zemāka nekā bāzes gadā, samazinājums

attiecīgi par 58 un 30 procentiem. Kaut gan 2014.gadā uzņēmuma rīcībā ir 13493 eiro, tomēr uzņēmumam pietrūkst līdzekļu, lai norēķinātos ar īstermiņa kreditoriem.

Finansēšanas avotu izmaiņas parāda bilances pasīva horizontālā analīze.

SIA „Meduslācis” bilances pasīva dati liecina, ka visus piecus gadus pašu kapitāls ir negatīvs skaitlis, jo no 2009.gada uzņēmums strādāja ar zaudējumiem.

4.2.tabula

Bilances pasīva horizontālā analīze no 2010.-2014.gadam SIA „Meduslācis”

PASĪVS	2010.gads	2011.gads		2012.gads		2013.gads		2014.gads	
	eiroBāzes gads,	Absolūtās eiro izmaiņas,	Relatīvās % izmaiņas,	Absolūtās eiro izmaiņas,	Relatīvās % izmaiņas,	Absolūtās eiro izmaiņas,	Relatīvās % izmaiņas,	Absolūtās eiro izmaiņas,	Relatīvās % izmaiņas,
Pašu kapitāls	-36403	-40772	112	-102334	281	-115212	316	-117906	324
Akciju vai daļu kapitāls (pamatkapitāls)	17074	0	0	0	0	0	0	0	0
Iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa	-3655	-49822	1363	-90594	2479	-152289	4167	-165034	4515
Pārskata gada nesadalītā peļņa	-49822	9049	-18	-11740	24	37077	-74	47128	-95
Īltermiņa kreditori	480261	-9185	-2	21154	4	-1066	0	-25066	-5
Īstermiņa kreditori	94278	22490	24	28176	30	43786	46	75463	80
Bilance	538136	-27467	-5	-53005	-10	-72493	-13	-67510	-13

2010.gada zaudējumi - 49822 eiro, vēl lielāks šis rādītājs bija 2012.gadā, zaudējumi palielinājās vēl par 11740 eiro jeb 24 %, attiecībā pret bāzes gadu. Visveiksmīgākais bija 2014.gads, lai gan uzņēmums nestrādāja ar peļņu, bet zaudējumi, salīdzinot ar 2010.gadu, samazinājās par 47128 eiro jeb 95%.

Piecu gadu periodā SIA „Meduslācis” pašu kapitāla vērtība samazinājusies vēl par 117906 eiro jeb 324%. Dati parāda, ka uzņēmuma līdzekļu finansēšanas avoti ir tikai kreditori, uzņēmums pats neko nefinansē. Stāvoklis vērtējams kā kritisks, bet ne bezcerīgs. 2014.gada vasarā veiktie reorganizācijas pasākumi, kas saistīti ar vairumtirdzniecības paplašināšanu, izstrādātais tiesiskās aizsardzības pasākumu plāns un gada otrās puses finanšu rādītāji ļauj cerēt, ka nākošajā, 2015.gadā, uzņēmums strādās ar peļņu.

Īstermiņa kreditoru horizontālā analīze no 2010.-2014.gadam SIA "Meduslācis"

PASĪVS	2010.gads	2011.gads		2012.gads		2013.gads		2014.gads	
	eiro	Absolūtās eiro izmaiņas,	Relatīvās % izmaiņas,	Absolūtās eiro izmaiņas,	Relatīvās % izmaiņas	Absolūtās eiro izmaiņas,	Relatīvās % izmaiņas,	Absolūtās eiro izmaiņas,	Relatīvās % izmaiņas,
Īstermiņa kreditori	94278	22490	24	28176	30	43786	46	75463	80
Aizņēmumi no kredītiestādēm	28850	-5867	-20	-21514	-75	-25011	-87	-26092	-90
No pircējiem saņemtie avansi	185	-185	-100	-159	-86	-95	-51	69	37
Parādi piegādātājiem un darbuuzņēmējiem	38079	4337	11	1557	4	-15232	-40	-3563	-9
Nodokļi un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	17776	27683	156	51309	289	89594	504	110976	624
Pārējie kreditori	7143	-1234	-17	-3526	-49	-3225	-45	-3682	-52
Uzkrātās saistības	2245	-2245	-100	509	23	-2245	-100	-2245	-100

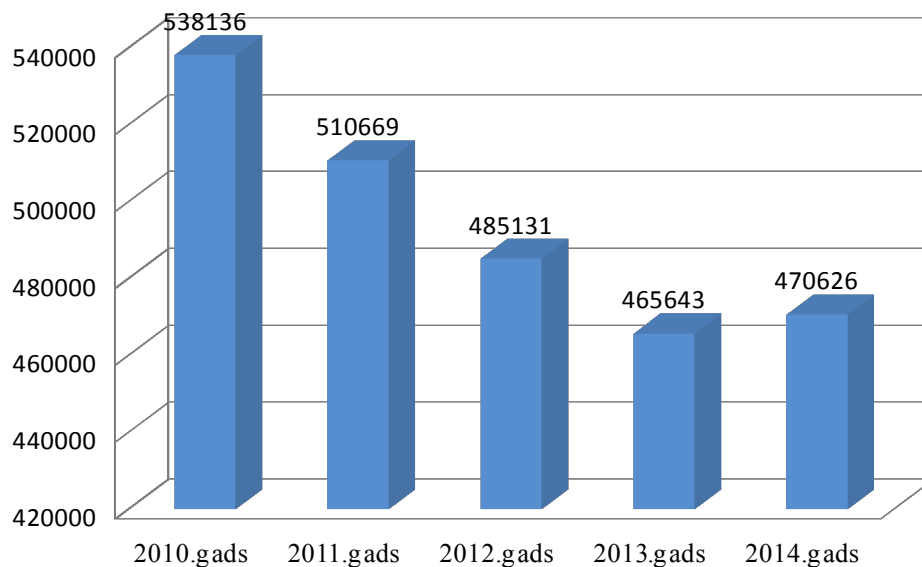
Kreditoru dinamikas analīze liecina, ka ilgtermiņa kredītsaistības pamazām samazinās, piecu gadu periodā par 5% jeb 25066 eiro, bet strauji pieaug īstermiņa kredītsaistības.

Laika posmā no 2010. – 2014.gadam īstermiņa saistības katru gadu palielinās, attiecīgi par 24, 30, 46%. Rezultātā īstermiņa kredītsaistību apjoma pieaugums 2014.gadā, attiecībā pret bāzes gadu, sasniedz 80% jeb 75463 eiro. Sīkāka īstermiņa kreditoru pozīciju analīze parāda, ka šī bilances posteņa vērtības pieauguma galvenais iemesls ir laikā neveiktie nodokļu un sociālās apdrošināšanas maksājumi. 2011.gadā tie palielinājās par 27683 eiro jeb 156%, 2012.gadā – par 51309 eiro jeb 289%, 2013.gadā – par 89594 eiro, 2014.gadā – par 110976 eiro jeb 624%. Vairāku gadu garumā uzņēmumam ir grūtības norēķināties ar valsti, pamatparāds un kavējumu nauda sastāda jau 128752 eiro. Uzņēmums ir vienojies ar Valsts ieņēmumu dienestu, ka katru mēnesi segs 2660 eiro no nodokļu pamatparāda, kā arī regulāri veiks tekošos nodokļu maksājumus. Dotajā brīdī tiek gatavoti dokumenti, lai tiktu dzēsta kavējumu nauda. Ja uzņēmums pildīs savas saistības, nepilnu piecu gadu laikā būs pilnībā norēķinājies ar valsti.

Izvērtējot parāda piegādātājiem dinamiku, redzams, ka 2011. un 2012.gadā tas nedaudz palielinājies, attiecīgi par 11% un 4%, bet nākošajos gados samazinājies. Vislielākais rādītāja vērtības kritums vērojams 2013.gadā, par 15232 eiro jeb 40%. 2014.gadā parāds piegādātājiem samazinājies par 3563 eiro jeb 9%, tomēr saistību apjoms joprojām paliek ievērojams, 34516

eiro. Laikā neveiktie maksājumi piegādātājiem var radīt problēmas nepārtrauktas saimnieciskās darbības nodrošināšanā.

Naudas trūkuma dēļ kopējais parāds kreditoriem piecu gadu periodā ir palielinājies par 50396 eiro jeb 9%. 2014.gada beigās tas sastāda 624935 eiro.

4.5.att. Bilances izmaiņas no 2010.-2014.gadam SIA "Meduslācis"

Kopējā bilances vērtība no 2010. – 2013.gadam kritusies par 72493 eiro jeb 13%. Tas liecina par saimnieciskās darbības apjoma samazināšanos. 2014.gadā vērojams neliels kāpums, jo gada otrajā pusē uzņēmums paplašināja vairumtirdzniecību.

Analizējot uzņēmuma ieguldījumu, aktīvu, racionālas finansēšanas noteikumus, izmantoti gan bilances aktīva, gan pasīva dati. Iegūtie rādītāji salīdzināti ar vēlamajiem, kas aprēķināti, pamatojoties uz bilances zelta likumiem.

Nevienā no analīzes gadiem neizpildās pirmais bilances zelta likums, ilgtermiņa ieguldījumi netiek finansēti no pašu kapitāla. Uzņēmums strādājis ar zaudējumiem, kā rezultātā no 2010.gada pašu kapitāla vērtība ir negatīvs skaitlis. Arī otrā bilances zelta likuma nosacījumi nevienā gadā neizpildās, jo, lai gan ilgtermiņa saistību apjoms ir liels, tomēr pašu kapitāls un ilgtermiņa saistības nesedz ilgtermiņa ieguldījumus. Dati liecina, ka uzņēmumam nav pašu kapitāla, ko izmantot apgrozāmo līdzekļu finansēšanai. Tas uzņēmuma finansiālo stāvokli dara nestabilu.

Bilances trešā zelta likuma nosacījumi visus piecus gadus izpildās, apgrozāmie līdzekļi tiek finansēti ar īstermiņa saistībām. Tomēr, ja sīkāk aplūko īstermiņa kreditorus, redzams, ka lielu summu veido termiņā nesamaksātie nodokļi un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas.

Darba autore secina – tā kā uzņēmums vairākus gadus pēc kārtas strādājis ar zaudējumiem un nav piesaistījis investīcijas, samazinājies pašu kapitāls, pieaugušas ilgtermiņa un īstermiņa saistības, samazinājies naudas atlikums. Visu minēto bilances posteņu izmaiņas liecina par ievērojamām finansiālām grūtībām.

Saimnieciskās darbības atspoguļojums vislabāk redzams peļņas vai zaudējumu aprēķinā.

Peļņas vai zaudējuma aprēķina horizontālā analīze atspoguļo SIA „Meduslācis” ieņēmumu un izdevumu, kā arī saimnieciskās darbības rezultāta, zaudējumu, izmaiņas piecu gadu periodā.

Aprēķinot posteņa „pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi” absolūtās un relatīvās izmaiņas, par bāzes gadu tika ņemts 2011.gads, pamatojoties uz to, ka 2010.gadā šajā postenī vērtības nebija.

4.4.tabula

Peļņas vai zaudējumu aprēķina horizontālā analīze no 2010.-2014.gadam SIA „Meduslācis”

Rādītāja nosaukums	2010.gads	2011.gads		2012.gads		2013.gads		2014.gads	
	eiroBāzes gads,	Absolūtās eiro izmaiņas,	Relatīvās % izmaiņas,	Absolūtās Eiro izmaiņas,	Relatīvās % izmaiņas,	Absolūtās eiro izmaiņas,	Relatīvās % izmaiņas,	Absolūtās Eiro izmaiņas,	Relatīvās % izmaiņas,
Neto apgrozījums	532938	81819	15	-133192	-25	-222662	-41,78	-101350	-19,02
Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	283893	232153	82	74184	26	-29729	-10,47	39691	13,98
Bruto peļņa vai zudējumi	249045	-150334	-60	-207376	-83	-192932	-77,47	-141041	-56,63
Pārdošanas izmaksas	249084	-147512	-59	-175350	-70	-214126	-85,97	-175368	-70,41
Administrācijas izmaksas	26076	-3019	-12	-3635	-14	-4115	-15,78	-3699	-14,18
Pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi	11353	5472	48	4593	40	933	8,22	-8300	-73,11
Pārējas saimnieciskās darbības izmaksas		2696		6645	246	14710	545,54	5710	211,76
Pārējie procentu ieņēmumi un tamlīdzīgi ieņēmumi	7658	-7413	-97	-7392	-97	-4541	-59,30	-7408	-96,74
Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas	41848	-13499	-32	-28661	-68	-32676	-78,08	-33103	-79,10

Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem	-48951	9059	-19	-11870	24	36971	-75,53	47014	-96,04
Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	-48951	9059	-19	-11870	24	36971	-75,53	47014	-96,04
Pārējie nodokļi	871	10	1	-129	-15	-107	-12,25	-114	-13,07
Pārskata gada peļņa vai zaudējumi	-49822	9049	-18	-11740	24	37078	-74,42	47128	-94,59

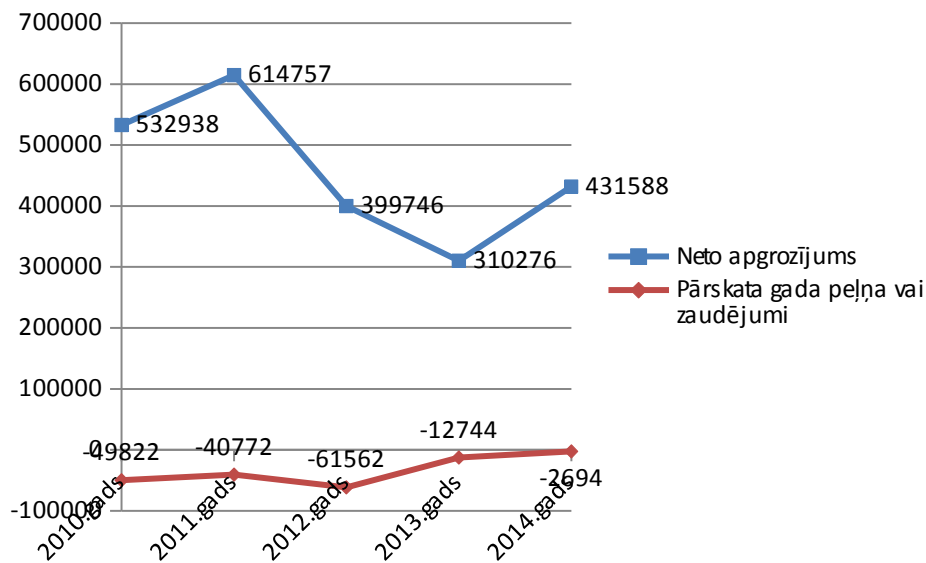
Peļņas vai zaudējumu aprēķina horizontālā analīze liecina, ka neto apgrozījums 2011.gadā palielinājies par 15%, bet nākošajos divos gados ievērojami samazinājies. Vislielākais kritums vērojams 2013.gadā – 222662 eiro jeb 41.78%, kas liecina par ievērojamu saimnieciskās darbības apjoma samazināšanos.

Uzņēmums 2012. un 2013.gadā likvidēja firmas veikalus Rīgā, Koknesē, Jēkabpilī un savu produkciju realizēja sadarbības partneriem tikai Rīgas un Aizkraukles reģionos. Lai gan 2014.gadā pieauga vairumtirdzniecības apjoms un SIA „Meduslācis” pašražoto produkciju piegādāja arī uz Zemgales un Latgales novadiem, neto apgrozījuma pieaugums nesasniedza 2010.gada rādītājus, kritums 19.2%.

Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksu straujais kāpums 2011.gadā izskaidrojams ar izdevumu posteņu piesaistes pārdalījumu. Iepriekšējos gados netika stingri nodalītas ražošanas un pārdošanas izmaksas. Minētais fakts izskaidro arī lielo pārdošanas izmaksu samazinājumu. Līdz ar to nevar veikt objektīvu pārdotās produkcijas ražošanas izmaksu, kā arī bruto peļņas un pārdošanas izmaksu dinamikas analīzi. Analizējot pārdotās produkcijas ražošanas un pārdošanas izmaksu kopējo vērtību, redzams, ka tā 2011.gadā pieaugusi par 16%, bet pārējos gados samazinājusies. Vislielākais kritums, 46%, bija 2013.gadā. Aplūkojot neto apgrozījuma un pārdotās produkcijas ražošanas un pārdošanas izmaksu vērtību dinamiku, vērojama sakarība - neto apgrozījuma un minēto izmaksu relatīvās izmaiņas ir aptuveni vienādas.

Pozitīvi vērtējams, ka administrācijas izmaksas, salīdzinot ar bāzes gadu, ir samazinājušās, bet rādītāja relatīvās izmaiņas visus gadus bijušas aptuveni vienādas, no 12 – 16%, nav vērojama turpmāka šo izmaksu samazināšanās. Pieaugušas pārējās saimnieciskās darbības izmaksas. Vislielākais pieaugums 2013.gadā – 546%, 2014.gadā – 212%. Ieņēmumi no pārējās saimnieciskās darbības pirmajos gados palielinājās attiecīgi par 48% un 40%, bet 2014.gadā samazinājās par 73%.

Laika periodā no 2010. - 2014.gadam uzņēmuma saimnieciskās darbības rezultāts bija zaudējumi.

4.6.att. Peļņas vai zaudējumu un neto apgrozījuma dinamika SIA "Meduslācis" no 2010.-2014.gadam

Vislielākie zaudējumi SIA „Meduslācis” bija 2012.gadā – 61562 eiro, par 24% vairāk nekā 2010.gadā. 2013.gadu uzņēmums noslēdza ar 12744 eiro zaudējumiem. 2014.gada vasarā tika pieņemts lēmums ievērojami paplašināt vairumtirdzniecību. Pieauga neto apgrozījums. Lai gan gads noslēdzās ar 2694 eiro lieliem zaudējumiem, salīdzinot ar 2010.gadu, tie samazinājās par 47128 eiro jeb 95%. Rādītāji liecina, ka uzņēmuma saimnieciskā darbība kļuvusi daudz veiksmīgāka, tomēr joprojām nepieciešams palielināt ieņēmumus, izstrādāt efektīvu mārketinga stratēģiju un nepārtraukti sekot izdevumiem, produkcijas pašizmaksai, lai SIA „Meduslācis” turpmāk strādātu ar peļņu un varētu segt iepriekšējo gadu zaudējumus.

Uzņēmuma finansiālā stāvokļa izvērtēšanā svarīga loma ir pārskatu struktūras analīzei, jo tā atspoguļo uzņēmuma līdzekļu, līdzekļu avotu un ieņēmumu un izdevumu procentuālo attiecību.

4.3.SIA „Meduslācis” finanšu pārskatu vertikālā analīze

Bilances vertikālā analīze atspoguļo bilances struktūras pārmaiņas laika periodā.

Veicot bilances aktīva vertikālo analīzi, tiek noskaidrots uzņēmuma līdzekļu sadalījums starp ilgtermiņa ieguldījumiem (visnelikvīdākajiem aktīviem) un apgrozāmiem līdzekļiem.

4.5.tabula

	eiro2010.gads,	%Īpatsvars,	eiro2011.gads,	%Īpatsvars,	eiro2012.gads,	Īpatsvars, %	eiro2013.gads,	%Īpatsvars,	eiro2014.gads,	Īpatsvars, %
Ilgtermiņa ieguldījumi	491299	91,30	466922	91,43	449451	92,65	439740	94,44	433532	92,12
Pamatlīdzekļi	491299	91,30	446922	87,52	449380	92,63	439669	94,42	433461	92,10
Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi	0	0,00	0	0,00	71	0,01	71	0,02	71	0,02
Apgrozāmie līdzekļi	46837	8,70	43746	8,57	35680	7,35	25903	5,56	37094	7,88
Krājumi	16394	3,05	17309	3,39	16746	3,45	9870	2,12	12561	2,67
Debitori	11170	2,08	13994	2,74	18159	3,74	8026	1,72	11040	2,35
Nauda	19273	3,58	12443	2,44	775	0,16	8007	1,72	13493	2,87
Bilance	538136	100	510669	100	485131	100	465643	100	470626	100

Bilances aktīva vertikālā analīze no 2010.-2014.gadam SIA „Meduslācis”

Bilances aktīva vertikālā analīze liecina, ka piecu gadu periodā nav būtiski mainījies līdzekļu sadalījums starp ilgtermiņa ieguldījumiem un apgrozāmiem līdzekļiem. Ilgtermiņa ieguldījumi, visnelikvidākie aktīvi, sastāda vairāk nekā 90% no visu aktīvu vērtības. Dati liecina, ka pieļauta pārmērīga līdzekļu investīcija ilgtermiņa ieguldījumos. Nepieciešams palielināt apgrozāmo līdzekļu vērtību, lai varētu segt īstermiņa saistības vai palielinātu apgrozījumu.

Tā kā vairāk nekā 90% līdzekļu izlietoti pamatlīdzekļu iegādei, veikta to detalizētāka analīze.

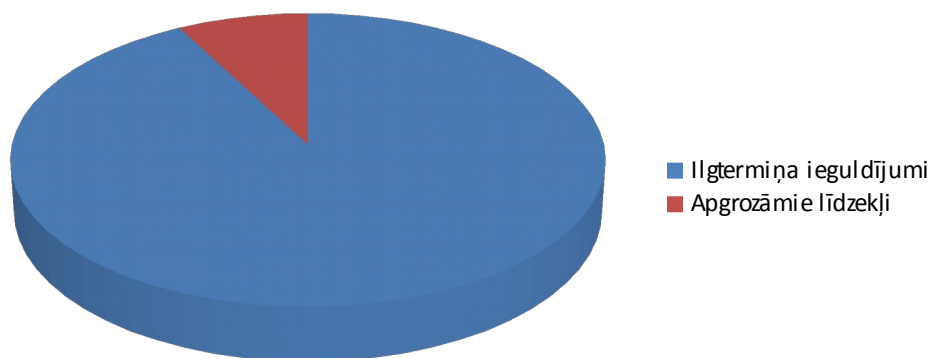
4.6.tabula

Pamatlīdzekļu vertikālā analīze no 2010.-2014.gadam SIA „Meduslācis”

	eiro2010.gads,	%Īpatsvars,	2011.gads, euro	%Īpatsvars,	eiro2012.gads,	%Īpatsvars,	eiro2013.gads,	%Īpatsvars,	eiro2014.gads,	%Īpatsvars,
Pamatlīdzekļi	491299	100	466922	100	449380	100	439669	100	433461	100
Zeme, ēkas	450522	91,70	445942	95,51	441361	98,22	436781	99,34	432200	99,71
Ražošanas iekārtas	12467	2,54	5737	1,23	1766	0,39	747	0,17	352	0,08
Pārējie pamatlīdzekļi	28309	5,76	15243	3,26	6254	1,39	2141	0,49	909	0,21

Sīkāka pamatlīdzekļu struktūras izpēte liecina, ka lielāko daļu pamatlīdzekļu sastāda zeme un ēkas, vairāk nekā 90 %, bet 2013. un 2014. gadā jau vairāk nekā 99 % no visas pamatlīdzekļu bilances vērtības. 2014.gadā ražošanas iekārtu īpatsvars ir vairs tikai nepilns procents. Arī pārējie pamatlīdzekļi veido tikai ārkārtīgi nelielu pamatlīdzekļu daļu, 2 %. Dati liecina, ka uzņēmuma ražošanas iekārtas ir novecojušas, bet tās netiek atjaunotas. Var veidoties situācija, ka ražošana tiks pārtraukta, jo vecās iekārtas vairs nedarbosies un nebūs iespējams tās atremontēt. Ir

nepamatoti liels to pamatlīdzekļu īpatsvars, kas neveicina aktīvu saimniecisko darbību. Uzņēmumam pieder zeme Aizkraukles pilsētā, kas netiek apsaimniekota. To pārdodot, varētu vai nu nedaudz atjaunot ražošanas līdzekļus, vai palielināt naudas līdzekļu, vislikvīdāko aktīvu, summu.

4.7.att. Bilances aktīva vertikālā analīze 2014.gadā SIA "Meduslācis"

Tuvākajā laikā uzņēmuma vadībai jāpieņem lēmums, jāsamazina pamatlīdzekļu daudzums, lai, palielinot naudas līdzekļus, uzlabotu finansiālo situāciju un attiecību starp pamatlīdzekļiem un apgrozāmiem līdzekļiem.

Bilances pasīva vertikālā analīze atspoguļo pašu kapitāla un kreditoru īpatsvaru bilancē.

4.7.tabula

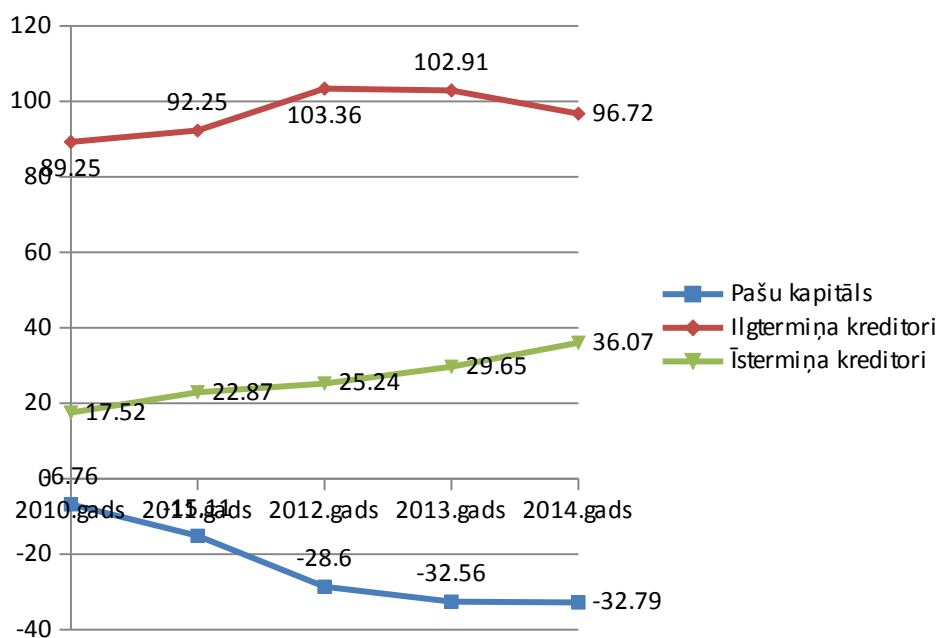
Bilances pasīva vertikālā analīze no 2010.-2014.gadam SIA „Meduslācis”

	eiro2010.gads,	Īpatsvars %	eiro2011.gads,	Īpatsvars %	eiro2012.gads,	Īpatsvars, %	eiro2013.gads,	Īpatsvars, %	eiro2014.gads,	%Īpatsvars,
Pašu kapitāls	-36403	-6,76	-77175	-15,11	-138737	-28,60	-151615	-32,56	-154309	-32,79
Kreditori	574539	106,76	587844	115,11	623868	128,60	617258	132,56	624935	132,79
Ilgtermiņa kreditori	480261	89,25	471076	92,25	501414	103,36	479194	102,91	455194	96,72
Īstermiņa kreditori	94278	17,52	116768	22,87	122454	25,24	138064	29,65	169741	36,07
Bilance	538136	100	510669	100	485131	100	465643	100	470626	100

Veicot bilances pasīva vertikālo analīzi, vērojama negatīva tendence, pašu kapitāls ir negatīvs skaitlis un katru gadu palielinās. Rezultātā pasīva struktūru veido ilgtermiņa un

Īstermiņa kreditori, tātad aizņemtais kapitāls. Lai situācija uzlabotos, turpmākajos gados uzņēmumam jāuzlabo rādītāji un jāstrādā ar peļņu, lai segtu lielos zaudējumus.

Ievērojams ir ilgtermiņa kreditoru īpatsvars bilancē, 2010.gadā – 89.25%, 2011.gadā – 92.25%, bet 2012. un 2013.gadā virs 100%. 2014.gadā ilgtermiņa kreditori sastāda 96.72% no bilances vērtības. Šāda situācija izveidojās, jo 2007.gadā AS SEB banka piešķīra aizdevumu ražošanas ēkas iegādei un renovācijai. Pasliktinoties ekonomiskajai situācijai, kredīta pamatsumma netika dzēsta plānotajā apjomā.

4.8.att. Bilances pasīva vertikālā analīze no 2010.-2014.gadam SIA „Meduslācis”

Īstermiņa kreditoru īpatsvars bilances struktūrā katru gadu palielinās, no 17,52% - 2010.gadā, līdz 36,07% - 2014.gadā, jo palielinās nesamaksāto nodokļu un sociālās apdrošināšanas maksājumu summa.

Ja uzņēmums tuvākajā laikā pārdotu zemi, iegūto naudu varētu izmantot īstermiņa saistību samazināšanai, samazinātos īstermiņa kreditoru īpatsvars. Veiksmīga SIA „Meduslācis” saimnieciskā darbība, peļņa, palielinātu pašu kapitāla vērtību un uzlabotu bilances pasīva struktūru.

Peļņas vai zaudējumu vertikālā analīze atspoguļo peļņas vai zaudējumu posteņu īpatsvaru pret neto apgrozījumu.

4.8.tabula

Peļņas vai zaudējumu aprēķina vertikālā analīze no 2010.-2014.gadam SIA „Meduslācis”

Rādītāja nosaukums	2010.gads,	%Īpatsvars,	2011.gads,	Īpatsvars,%	2012.gads,	Īpatsvars,%	2013.gads,	Īpatsvars,%	2014.gads,	%Īpatsvars,
Neto apgrozījums	532938	100	614757	100	399746	100	310276	100	431588	100
Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	283893	53,27	516046	83,94	358077	89,58	254163	81,92	323584	74,98
Bruto peļņa vai zudējumi	249045	46,73	98711	16,06	41669	10,42	56113	18,08	108004	25,03
Pārdošanas izmaksas	249084	46,74	101572	16,52	73733	18,45	34959	11,27	73716	17,08
Administrācijas izmaksas	26076	4,89	23156	3,77	22440	5,61	21961	7,08	22377	5,18
Pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi	11353	2,13	16825	2,74	15946	3,99	12286	3,96	3053	0,71
Pārējas saimnieciskās darbības izmaksas		0,00	2696	0,44	9341	2,34	17406	5,61	8406	1,95
Pārējie procentu ieņēmumi un tamlīdzīgi ieņēmumi	7658	1,44	245	0,04	266	0,07	3118	1,00	250	0,06
Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas	41848	7,85	28349	4,61	13187	3,30	9172	2,96	8745	2,03
Pārējie nodokļi	871	0,16	881	0,14	741	0,19	764	0,25	757	0,18

2011.,2012., un 2013.gadā pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas sastāda vairāk nekā 80% no neto apgrozījuma. 2014.gadā šis skaitlis samazinās līdz 75%. Uzņēmumam nopietni jārisina jautājums par šī posteņa vērtības samazināšanu, jo pretējā gadījumā saimnieciskās darbības rezultāts neuzlabosies. Lielas ir arī pārdošanas izmaksas, virs 10%, pēdējā gadā – 17,08% no neto apgrozījuma. Nav vērojama arī būtiska administratīvo izmaksu īpatsvara samazināšanās. Tikai maksimāla ražošanas un pārdošanas procesa optimizācija, apgrozījuma palielināšana, izmaksu kontrole var uzlabot uzņēmuma finansiālo stāvokli.

Lai labāk izprastu uzņēmējdarbības attīstības likumsakarības un raksturotu uzņēmuma finansiālo pozīciju, veikta finanšu koeficientu analīze.

4.4.Finanšu koeficientu analīze

Lai veiktu finanšu koeficientu analīzi, aprēķināti likviditātes un aktivitātes rādītāji un tie salīdzināti ar vēlamajiem rādītājiem pēc literatūras datiem, kā arī ar vidējiem rādītājiem nozarē un konkurējošā uzņēmuma, SIA „Ozoliņu konditoreja”, datiem. Tā kā pašu kapitāls ir negatīvs

skaitlis, kapitāla struktūras rādītāji netika aprēķināti. Rentabilitātes rādītāji aprēķināti tikai tāpēc, lai novērtētu maksāspējas tendenci.

Likviditātes rādītāji raksturo uzņēmuma spēju dzēst savas īstermiņa saistības. Aprēķināti kopējās, starpseguma un absolūtās likviditātes koeficienti.

4.9.tabula

Likviditātes rādītāji no 2010.-2014.gadam SIA „Meduslācis”

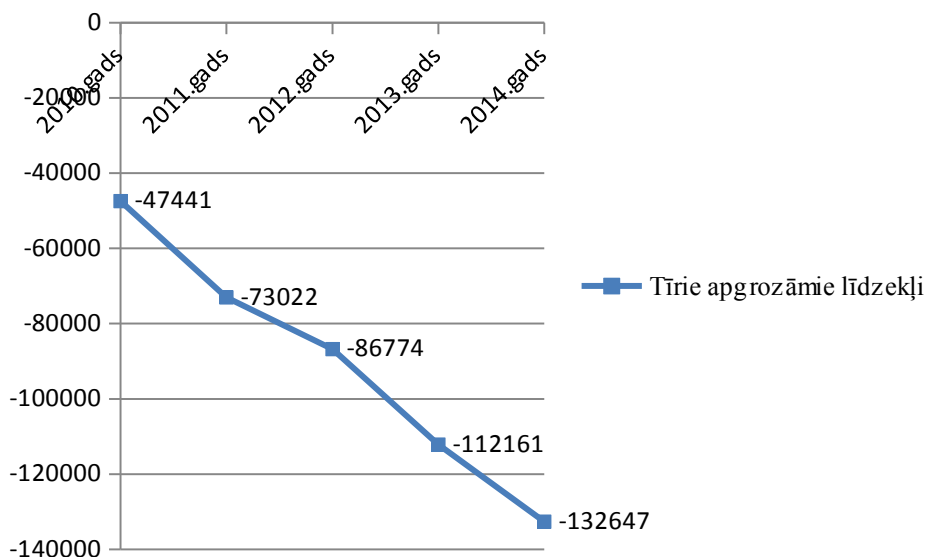
	2010.gads	2011.gads	2012.gads	2013.gads	2014.gads
Kopējās likviditātes koeficients	0.50	0.37	0.29	0.19	0.22
Starpseguma likviditātes koeficients	0,32	0,23	0,15	0,12	0,14
Absolūtās likviditātes koeficients	0.20	0.11	0.01	0.06	0.08

Pēc literatūras datiem kopējās likviditātes koeficients tiek uzskatīts par pietiekošu, ja tas ir robežās no 1 – 2. SIA „Meduslācis” šis rādītājs ir daudz zemāks un katru gadu samazinās; 2010.gadā - 0,50, bet 2013.gadā tikai 0,19. 2014.gadā tas nedaudz palielinās un ir 0,22. Tas nozīmē, ka uzņēmumam nav pietiekoši daudz līdzekļu, lai segtu īstermiņa saistības. Apgrozāmo līdzekļu summa ir ievērojami mazāka par īstermiņa saistību summu, kas norāda uz nopietnām uzņēmuma maksāspējas problēmām.

Starpseguma likviditātes koeficients parāda uzņēmuma spēju segt tekošās saistības, koeficienta teorētiskā pietiekamība ir 1. SIA „Meduslācis” šis rādītājs ir ārkārtīgi zems un katru gadu samazinās. 2010.gadā tas ir 0,32, bet 2013.gadā – 0,12. 2014.gadā koeficients nedaudz pieaug. Analizējot starpseguma likviditātes koeficientus redzams, ka gan ar naudas līdzekļu iesaisti, gan ienākumiem no produkcijas pārdošanas, uzņēmums nespēj segt tuvākās sagaidāmās īstermiņa saistības.

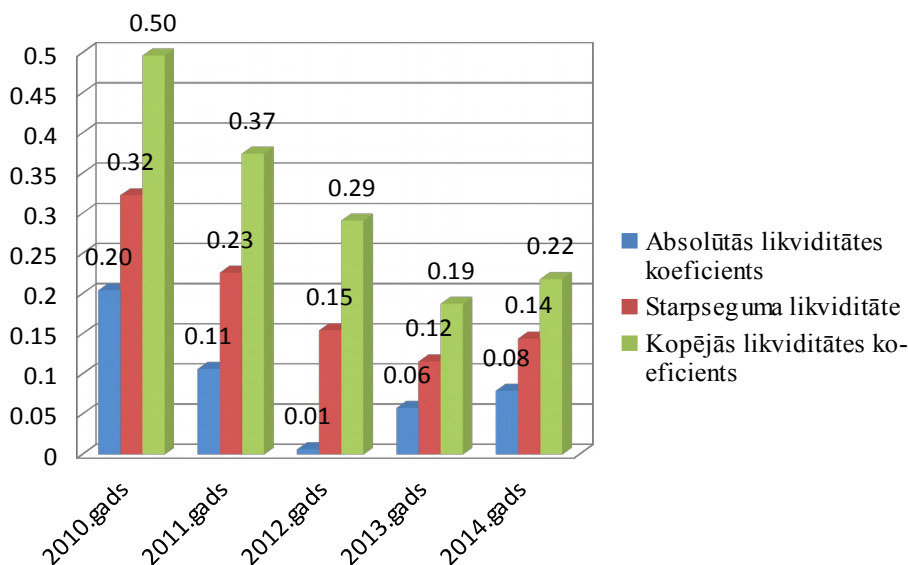
Absolūtās likviditātes koeficients ir visdrošākais likviditātes novērtējums. Tas tiek uzskatīts par pietiekošu, ja ir robežās no 0,20 – 0,25. Absolūtā likviditāte četru gadu periodā samazinās. 2010.gadā tā ir normas robežās, 0,20, bet 2014.gadā samazinās līdz 0,08. Zemākā koeficienta vērtība 0.01 ir 2012.gadā, jo uzņēmumā ir maz naudas līdzekļu. Koeficienta zemā vērtība liecina, ka uzņēmums nespēj segt savas īstermiņa saistības ar vislikvīdākajiem aktīviem.

Uzņēmuma likviditātes analizē liela nozīme ir tīro apgrozāmo līdzekļu vērtībai (apgrozāmie aktīvi – īstermiņa saistības).

4.9.att. Tīro apgrozāmo līdzekļu izmaiņas no 2010.-2014.gadam SIA "Meduslācis"

Šis uzņēmuma rādītājs visus piecus gadus ir negatīvs skaitlis, īstermiņa saistību summa ir ievērojami lielāka nekā apgrozāmo līdzekļu vērtība. Pētot uzņēmuma tīro apgrozāmo līdzekļu vērtību, redzams, ka uzņēmuma atkarība no kreditoriem ir liela. Piecu gadu periodā tā pieaugusi, kas skaidrojams ar to, ka apgrozāmo līdzekļu summa četrus gadus samazinājusies, nedaudz pieaugot tikai 2014.gadā, un īstermiņa kreditoru summa ar katru gadu pieaugusi. Uzņēmums nav spējīgs norēķināties par savām īstermiņa saistībām.

4.10.att. Likviditātes rādītāju dinamika no 2010.-2014.gadam SIA "Meduslācis"

Grafikā atspoguļoti likviditātes rādītāji, kas ļauj labāk ievērot maksāspējas samazinājuma tendenci. Naudas līdzekļu pieaugums pozitīvi atspoguļojas uz absolūtās likviditātes pieaugumu

2013.gadā un 2014.gadā. Darba autore secina, ka visi likviditātes rādītāji ir zemi un uzņēmums nespēj dzēst īstermiņa saistības.

Aktivitātes rādītāji atspoguļo, cik reizes pārskata perioda laikā aprit aktīvi, apgrozāmie līdzekļi, krājumi un debitoru parādi, cik efektīvi uzņēmums izmanto savus līdzekļus.

4.10.tabula

Aktīvu aprites rādītāji no 2011.-2014.gadam SIA „Meduslācis”

	2011.gads	2012.gads	2013.gads	2014.gads
Kopējo aktīvu aprites koeficients	1,17	0,80	0,65	0,92
Apgrozāmo līdzekļu aprites koeficients	13,57	10,07	10,08	13,70
Krājumu aprites koeficients	30,62	21,03	19,10	28,85
Debitoru aprites koeficients	48,86	24,87	23,70	45,27

Kopējo aktīvu aprites koeficients raksturo aktīvu izmantošanas intensitāti, pēc literatūras datiem, rādītājam nevajadzētu būt zemākam par 3. Uzņēmumā koeficienta visaugstākā vērtība bija 2011.gadā – 1.17, bet turpmākajos gados samazinājās pat līdz 0.65. Dati liecina par neefektīvu aktīvu izmantošanu lielā pamatlīdzekļu īpatsvara dēļ.

Apgrozāmo līdzekļu aprites koeficients sniedz informāciju par to, vai uzņēmums iegūst pietiekamus pārdošanas ienākumus no izlietotajiem apgrozāmiem līdzekļiem. Četrus pēdējos darbības gadus rādītāja vērtība bija nedaudz lielāka par 10, visaugstākie rādītāji 2014.gadā – 13.70.

Krājumu aprites koeficienta samazinājums triju gadu periodā liecina, ka krājumi sākuši apritēt lēnāk. 2011.gadā koeficients bija 30,62, taču 2013.gadā jau tikai 19,10. Samazinājās ražošanas apjoms, tika sašaurināta vairumtirdzniecība, bet krājumu vērtība tik strauji nesamazinājās. 2014.gadā vērojams krājumu aprites tempa pieaugums, sasniedzot atzīmi 28,85. Rādītāji ir salīdzinoši augsti, jo uzņēmums pārsvarā nodarbojas ar pārtikas produktu ražošanu un tirdzniecību. Tā kā uzņēmumam ir finansiālas problēmas, jāseko, lai krājumu apjoms būtu tikai tik liels, cik nepieciešams nepārtraukta ražošanas procesa nodrošināšanai. Izejvielu piegādātāji preces piegādā ne retāk, kā reizi nedēļā, tāpēc šo rādītāju iespējams uzlabot.

Debitoru parādu aprites koeficients rāda, cik reizes kopējais parāds aprit gada laikā. Visaugstākais šis rādītājs bija 2011.gadā – 48.86, 2013.gadā samazinājās līdz 23.70, bet 2014.gadā pieauga līdz 45.27. Tātad debitoru parādi pārvērtušies naudas līdzekļos attiecīgi 48.86, 23.7 un 45.27 reizes.

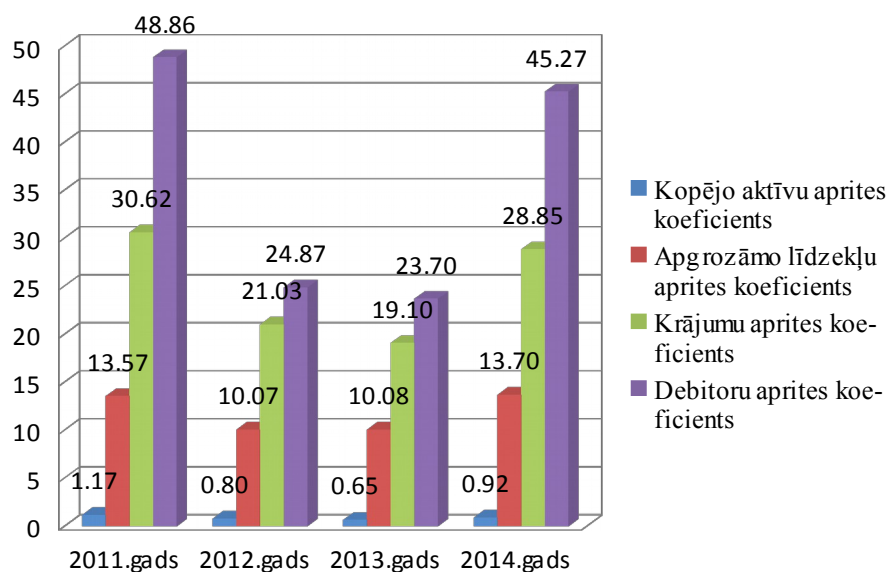
Lai labāk saprastu, cik dienas nepieciešamas ražošanas krājumu pārdošanai un atjaunošanai, cik dienās uzņēmums saņem naudu par realizēto produkciju, aprēķināta minēto lielumu aprite dienās.

4.11.tabula

Krājumu un debitoru koeficienti dienās no 2011.-2014.gadam SIA „Meduslācis”

	2011.gads	2012.gads	2013.gads	2014.gads
Krājumu aprites koeficients dienās	11,76	17,12	18,85	12,48
Debitoru aprites koeficients dienās	7,37	14,48	15,19	7,95

Dati liecina, ka pēdējā gadā debitori par saviem parādiem norēķinās divas reizes ātrāk nekā divos iepriekšējos gados, nedēļas laikā. Tā kā uzņēmuma produkcijai, konditorejas un kulinārijas izstrādājumiem, ir īss realizācijas laiks, uzņēmumam vajadzētu pārsvarā produkciju realizēt par skaidru naudu. Tas nedaudz uzlabotu finansiālo situāciju un pasargātu no bezcerīgiem debitoriem. Analīzes dati liecina, krājumi tiek veidoti aptuveni divām nedēļām. Darba autore secina, ka apgrozāmo līdzekļu, debitoru un krājumu aprites rādītāji ir apmierinoši, bet iespējams tos uzlabot.

4.11.att. Aktīvu aprites rādītāju dinamika no 2011.-2014.gadam SIA „Meduslācis”

Kopējā aktīvu aprites koeficienta zemā vērtība izskaidrojama ar lielu pamatlīdzekļu īpatsvaru. Apgrozāmie līdzekļi ir daudz likvīdāki, tāpēc rādītāji augstāki.

Svarīgs uzņēmuma saimnieciskās darbības rādītājs ir rentabilitāte.

Rentabilitāte ir uzņēmuma darbības efektivitātes rādītājs. Jo tā augstāka, jo labāk. Pārdošanas un ekonomiskās rentabilitātes rādītāji aprēķināti, lai novērtētu uzņēmuma maksātspējas tendenci, rādītāju uzlabošanas vai pasliktināšanos, jo negatīvā pašu kapitāla dēļ šos rādītājus nevajadzētu rēķināt.

4.12.tabula

Rentabilitātes rādītāji no 2011.-2014.gadam SIA "Meduslācis"

	2011.gads, %	2012.gads, %	2013.gads, %	2014.gads, %
Bruto peļņas rentabilitāte	16	10	18	25
Pārdošanas rentabilitāte	-7	-15	-4	-1
Ekonomiskā rentabilitāte	-8	-12	-3	-1

Rentabilitātes rādītāji viszemākie ir 2012.gadā. Turpmākajos divos gados vērojama to uzlabošanās. Lai gan bruto peļņas rentabilitāte sasniedz 25%, pārdošanas un ekonomiskā rentabilitāte joprojām ir negatīvs skaitlis. Lai uzlabotos rādītāji, nepieciešams palielināt neto apgrozījumu un samazināt ražošanas izmaksas; meklēt lētākas izejvielas, ražot produkciju pēc kalkulācijām, kā arī samazināt administrācijas, pārdošanas un transporta izmaksas. Vienīgi tādā gadījumā, ja uzņēmums turpmākos gadus strādās ar peļņu, uzlabosies gan finanšu rādītāji, gan rezultātā arī rentabilitātes rādītāji.

Visi nodaļas grafiki un tabulas ir autores veidoti.

Lai labāk izprastu, kāda situācija ir līdzīgos uzņēmumos un nozarē, vai ir tādas pašas problēmas, uzņēmuma rādītāji salīdzināti ar konditorejas izstrādājumu ražošanas uzņēmuma SIA „Ozoliņa konditoreja” un konditorejas un miltu izstrādājumu ražošanas nozares datiem.

5.SIA „MEDUSLĀCIS”, SIA „OZOLIŅA KONDITOREJA” UN NOZARES FINANŠU RĀDĪTĀJU SALĪDZINĀŠANA

SIA „Ozoliņa konditoreja” un nozares rādītāji iegūti no Lursoft datu bāzes.

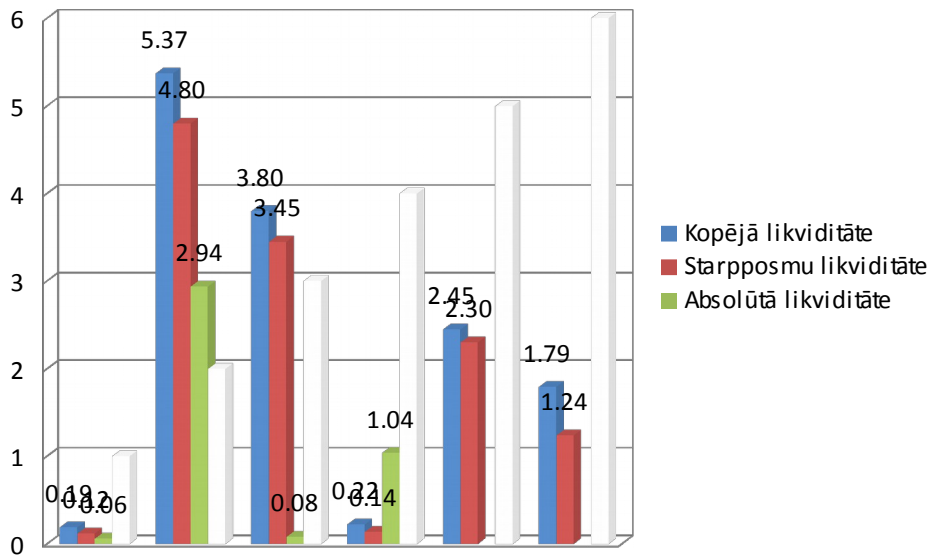
5.1.tabula

Likviditātes rādītāju salīdzinājums no 2013.-2014.gadam SIA „Meduslācis” „SIA”Ozoliņa konditoreja”, nozares dati un literatūrā rekomendējamie dati

	Literatūrā rekomendētie dati	2013.gads			2014.gads		
		SIA "Meduslācis"	SIA "Ozoliņa konditoreja"	Nozares vidējais	SIA "Meduslācis"	SIA "Ozoliņa konditoreja"	Nozares vidējais
Kopējā likviditāte	1-2	0,19	5,37	3,8	0,22	2,45	1,79
Starpseguma likviditāte	0,7-0,8	0,12	4,8	3,45	0,14	2,3	1,24
Absolūtā likviditāte	0,2-0,25	0,06	2,94		0,08	1,04	

Gan kopējais, gan starpseguma likviditātes koeficients, SIA „Meduslācis” ir zemāks nekā vidējais rādītājs nozarē un ievērojami atšķiras no SIA „Ozoliņa konditoreja” datiem. Uzņēmuma kopējās likviditātes koeficients 2013.gadā bija 28 reizes, bet 2014.gadā 13 reizes mazāks nekā SIA „Ozoliņa konditoreja” attiecīgais rādītājs. 2013.gadā SIA”Ozoliņa konditoreja” un nozares kopējās likviditātes koeficients bija virs 3, kas liecina par neefektīvu kapitāla un īstermiņa kredītu izmantošanu, jo šajā gadā pārāk daudz kapitāla tika iesaldēts apgrozāmajos līdzekļos. Starpseguma likviditātes koeficients SIA „Meduslācis” 2013.gadā bija 40 reizes, bet 2014.gadā 19 reizes mazāks nekā SIA „Ozoliņa konditoreja” rādītājs. Dati liecina, ka, atšķirībā no SIA „Meduslācis”, SIA”Ozoliņa konditoreja” uzņēmums ir finansiāli stabils un tam nav problēmu ar īstermiņa saistību segšanu, jo koeficients ir krietni virs teorētiskās pietiekamības, kas ir 0.7-0.8. Nozares vidējie rādītāji ir pietiekoši augsti un var secināt, ka vairumam konditorejas izstrādājumu ražošanas uzņēmumu ir pietiekoši daudz apgrozāmo līdzekļu īstermiņa saistību segšanai un nepastāv maksātnespējas draudi.

Absolūtās likviditātes koeficients SIA „Meduslācis” 2013.gadā bija 49 reizes, bet 2014.gadā – 13 reizes zemāks nekā SIA „Ozoliņa konditoreja” rādītājs, kas vēlreiz apliecina SIA „Ozoliņa konditoreja” uzņēmuma likvīdo aktīvu pietiekamību, bet SIA „Meduslācis” naudas līdzekļu trūkumu tekošo saistību apmaksāšanai. 2013.gadā SIA „Ozoliņa konditoreja” pārāk liels absolūtās likviditātes koeficients 2.94 norāda, ka līdzekļi tika izmantoti neefektīvi. Koeficienta vērtības samazinājums 2014.gadā vērtējams pozitīvi un norāda uz efektīvāku līdzekļu izmantošanu.

5.1.att.Likviditātes rādītāju salīdzinājums no 2013.-2014.gadam SIA”Meduslācis”, SIA”Ozoliņa konditoreja” un nozares dati

Likviditātes rādītāju salīdzināšana liecina, ka gan nozares uzņēmumi kopumā, gan SIA „Ozoliņa konditoreja” spēj dzēst savas īstermiņa saistības.

Lai labāk izvērtētu, kāda ir aktīvu aprites situācija kopumā, veikta šo rādītāju salīdzināšana ar SIA „Ozoliņa konditoreja” un nozares datiem.

5.2.tabula

Aprites rādītāju salīdzinājums no 2013.-2014.gadam SIA”Meduslācis” ,SIA”Ozoliņa konditoreja” un nozares dati

	2013.gads			2014.gads		
	SIA „Meduslācis”	SIA”Ozoliņa konditoreja”	Nozares vidējais	SIA „Meduslācis”	SIA”Ozoliņa konditoreja”	Nozares vidējais lielums
Kopējo aktīvu aprites koeficients	0.65	1.21	8.53	0.92	1.26	11.68
Apgrozāmo līdzekļu aprites koeficients	10,08	3,93	16,79	13,70	4,89	32,95
Krājumu aprites koeficients	19,10	19,22	59,60	28,85	40,16	53,92
Debitoru aprites koeficients	23,7	11,35	256,14	45,27	9,47	352,3

Datu salīdzināšana liecina, ka kopējo aktīvu koeficients SIA „Meduslācis” 2013.gadā ir 1.9 reizes zemāks nekā SIA „Ozoliņa Konditoreja” un 13 reizes zemāks, kā vidēji nozarē. Savukārt 2014.gadā attiecīgi 1.4 un 13 reizes zemāks. Gan SIA „Meduslācis”, gan SIA „Ozoliņa konditoreja” rādītāji ir mazāki par 3, literatūrā norādīto zemāko vēlamu lielumu, kas liecina par visu uzņēmuma rīcībā esošo resursu nepietiekošu izmantošanas efektivitāti.

Aprozāmo līdzekļu aktivitātes koeficients SIA „Meduslācis” ir augstāks nekā SIA „Ozoliņa konditoreja” rādītājs, attiecīgi 2.6 un 2.8 reizes augstāks, bet zemāks par nozares vidējiem rādītājiem, 1.7 un 2.4 reizes.

Krājumu aprites koeficients 2013.gadā ir aptuveni tikpat liels cik SIA „Ozoliņa konditoreja” rādītājs, krājumi aprit aptuveni 19 reizes gada laikā, bet 3 reizes zemāks nekā nozarē. Lai gan 2014.gadā šis rādītājs ir palielinājies, tas ir 1.4 reizes zemāks nekā SIA „Ozoliņa konditoreja” un 1.9 reizes zemāks nekā nozarē. Tas liecina, ka SIA „Meduslācis” pārāk daudz līdzekļus iegulda krājumos.

SIA „Meduslācis” debitoru aprites koeficienta vērtība abos gados ir augstāka nekā SIA „Ozoliņa konditoreja”, attiecīgi 2 un 5 reizes. Tātad pircēji par produkciju norēķinās ātrāk nekā SIA „Ozoliņa konditoreja”. Nozares augstie rādītāji; 256.14 un 352.3, liecina, ka pārsvarā konditorejas izstrādājumi netiek realizēti uz kredīta, bet gan par samaksu skaidrā naudā.

Aktīvu aprites rādītāju salīdzināšana liecina, ka SIA „Meduslācis” dati ir zemāki nekā nozares rādītāji, tātad citos uzņēmumos ieguldītie līdzekļi tiek izmantoti daudz efektīvāk.

Pēc autores domām, vajadzētu uzlabot aprozāmo līdzekļu un krājumu aprites koeficientus, bet debitoru aprites koeficients ir pietiekoši augsts.

Aplūkosim, cik efektīvi darbojušies uzņēmumi SIA „Meduslācis” un SIA „Ozoliņa konditoreja”, salīdzinot bruto peļņas un ekonomisko rentabilitāti.

5.3.tabula

Rentabilitātes rādītāju salīdzinājums no 2013.-2014.gadam SIA”Meduslācis” un SIA”Ozoliņa konditoreja”

	2013.gads		2014.gads	
	SIA "Meduslācis"	SIA "Ozoliņa konditoreja"	SIA "Meduslācis"	SIA "Ozoliņa konditoreja"
Bruto peļņas rentabilitāte	18,08	47,94	25,02	51,05
Ekonomiskā rentabilitāte	-3,00	9,24	-1,00	12,04

Bruto peļņas rentabilitāte SIA „Meduslācis” 2013. un 2014.gadā bija attiecīgi 2.7 un 2 reizes zemāka nekā SIA „Ozoliņa konditoreja”. Līdzīga situācija arī ar ekonomisko renabilitāti, rādītājs zemāks nekā SIA „Ozoliņa konditoreja”.

Tā kā uzņēmums jau piecus gadus strādājis ar zaudējumiem, gan rentabilitātes, gan likviditātes rādītāji ir zemi. Arī aktivitātes rādītāji ir zemāki nekā vidēji nozarē. Tātad citos uzņēmumos krājumu un debitoru aprīte ir ātrāka. Uzņēmuma vadībai regulāri jāseko krājumu un debitoru aprītes koeficientiem, jo, tos uzlabojot, ir iespējams nedaudz uzlabot finansiālo situāciju. Tā kā uzņēmuma produkcijai ir īss realizācijas laiks, tā pēc iespējas vairāk jārealizē par skaidru naudu. Datu salīdzināšana liecina, ka nozarē kopumā situācija ir apmierinoša.

SIA „Meduslācis” nepārdomāti lielās kredītsaistības, kopējās ekonomiskās situācijas un iedzīvotāju maksātspējas pazemināšanās radījušas uzņēmumam nopietnas finansiālas problēmas.

Lai izvērtētu situācijas nopietnību, veikta iespējamā bankrota prognoze.

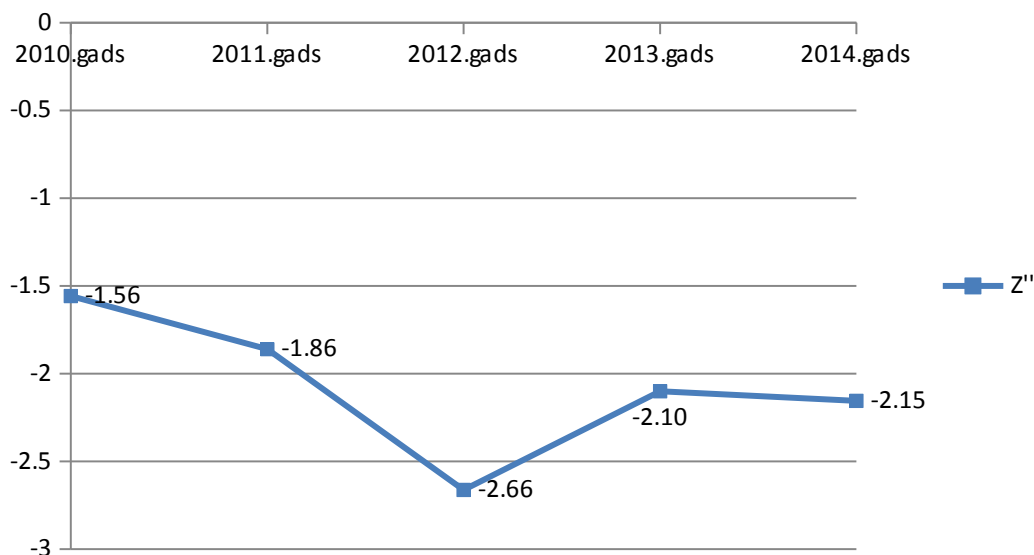
6. SIA „MEDUSLĀCIS” IESPĒJAMĀ BANKROTA PROGNOZĒŠANA

SIA "Meduslācis" iespējamā bankrota prognozēšanai izmantoti uzņēmuma finanšu pārskatu dati, kas liecina, par ievērojamām finansiālām grūtībām:

- uzņēmuma rīcībā esošo naudas līdzekļu daudzums ir samazinājies, 2012.gadā tas sastāda tikai 0.16% no aktīvu summas, 2014.gadā - 2.87% no aktīvu summas. Uzņēmumam trūkst naudas, lai dzēstu īstermiņa saistības;
- visus piecus analīzes gadus pastāvīgi zemi likviditātes rādītāji, zemāki par vidējiem nozares rādītājiem un specializētajā literatūrā norādītajiem;
- uzņēmums pastāvīgi nespēj pildīt savas prasības pret kreditoriem, parāds piegādātājiem 2014.gada beigās sasniedzis 34516 eiro;
- ievērojami pieaudzis kavēto nodokļu un valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu apjoms, 2014.gadā tas sasniedzis 128752 eiro;
- regulāri zaudējumi no pamatdarbības, pēdējos piecus gadus uzņēmums nav strādājis ar peļņu;
- zema pamatlīdzekļu aktīvās daļas atlikusī vērtība, kas liecina, ka uzņēmumam nav līdzekļu materiāli tehniskās bāzes atjaunošanai;
- debitoru un kreditoru apjoma krasas atšķirības;
- saistību apjoma palielināšanās, pārāk liela aizņemtā kapitāla daļa, uzņēmuma pašu kapitāla vērtība ir negatīvs skaitlis.

Minētie dati liecina, ka SIA "Meduslācis" pastāv reāli maksātnespējas draudi.

Veikta arī SIA „Meduslācis” bankrota iespējamības prognoze pēc Altmaņa metodes. Izmantoti sekojoši rādītāji: tīrais apgrozāmais kapitāls, nesadalītā peļņa, peļņa pirms nodokļiem un procentiem, pašu kapitāls, aktīvu kopsumma un saistību kopsumma. Katrs no rādītājiem tiek reizināts ar noteiktu korelācijas koeficientu, kas norāda uz attiecīgā rādītāja nozīmīgumu iespējamā bankrota prognozē. Visbūtiskākie rādītāji maksātnespējas prognozē ir tīrais apgrozāmais kapitāls un peļņa pirms nodokļiem un procentu maksājumiem.

6.1.att. Bankrota iespējamības prognoze no 2010.-2014.gadam SIA "Meduslācis"

Aprēķini liecina, ka visus piecus gadus rādītājs ir negatīvs skaitlis. Viszemākais prognozēšanas indekss bija 2012.gadā - 2.66. Šajā gadā uzņēmumam bija arī viszemākie finanšu rādītāji, vislielākie zaudējumi piecu gadu periodā. Nākošajos divos gados vērojama indeksa vērtības palielināšanās, 2014.gadā tas ir 0.56. Zemais koeficienta rādītājs izskaidrojams ar zemo apgrozāmā kapitāla, pašu kapitāla un peļņas pirms nodokļiem un procentiem vērtību.

Tā kā prognozēšanas indekss ir negatīvs skaitlis, bankrota iespējamība ir ļoti augsta. Finansiālais stāvoklis uzņēmumā ir nestabils. Uzņēmums nespēj savlaicīgi dzēst parādu saistības un nomaksāt rēķinus, finansēt uzņēmuma darbību no pamatdarbībā gūtiem līdzekļiem un izvairīties no finansiālās krīzes situācijām. Uzņēmumam pašu kapitāla vērtība ir negatīvs skaitlis, tas nozīmē, ka uzņēmuma līdzekļu finansēšanas avoti ir tikai kreditori. Tam nav sava kapitāla.

Uzņēmuma finansiālo stāvokli var uzlabot tikai radikālas pārmaiņas uzņēmuma finanšu un investīciju politikā. Uzņēmumam jāsamazina pamatlīdzekļu pasīvā daļa, kas nav saistīta ar uzņēmuma saimniecisko darbību un ražošanas procesa nodrošināšanu. Uzņēmumam pieder zeme Aizkraukles pilsētas centrā, kas netiek apsaimniekota, un bijušās ražošanas telpas, ko dotajā brīdī neizmanto ne pats uzņēmums, ne arī tās tiek iznomātas citam saimnieciskās darbības veicējam. Pamatlīdzekļu realizācija dotu iespēju SIA „Meduslācis” daļēji norēķināties ar esošajiem kreditoriem.

Uzņēmumam ir izveidojies liels nodokļu parāds, nenokārtotas kredītsaistības ar valsti. Lai nebūtu jāpiesaka maksātnespēja, SIA „Meduslācis” 2014.gada vasarā izstrādāja tiesiskās aizsardzības procesa plānu ar mērķi turpināt uzņēmuma darbību un atjaunot uzņēmuma spēju nokārtot savas saistības. Tiesiskās aizsardzības procesa administrators seko, lai tiktu pildīts

nodokļu parāda atmaksas grafiks, kā arī termiņā veikti ikmēneša valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu un nodokļu maksājumi. Ja nosacījumi netiks ievēroti, administratora pienākums ir uzsākt uzņēmuma maksātnespējas procesu.

Pēc autores domām tikai palielinot pamatkapitālu un piesaistot investorus, SIA „Meduslācis” ir iespējams novērst maksātnespējas procesu.

SECINĀJUMI

1. Galvenais finanšu pārskatu analīzes mērķis ir noteikt uzņēmuma darbības efektivitāti pārskata periodā un attīstības iespējamus virzienus nākotnē, ņemot vērā esošos materiālos, finansiālos un darbaspēka resursus.
2. Bilances zelta likumi nosaka uzņēmuma aktīvu racionālas finansēšanas noteikumus, izmantojot pašu vai aizņemto kapitālu, tiem ir ieteikuma raksturs.
3. Nozīmīgākās finanšu pārskatu analīzes metodes ir dinamikas jeb horizontālā, kas atspoguļo rādītāju izmaiņas attiecībā pret bāzes gadu, struktūras jeb vertikālā, kas parāda pārskatu struktūru procentuālā izteiksmē un koeficientu analīze, kad, nosakot likumsakarības starp diviem finanšu pārskatu komponentiem, tiek raksturota uzņēmuma finansiālā situācija un attīstības likumsakarības.
4. Finanšu analīzē tiek izmantoti likviditātes rādītāji, kas raksturo uzņēmuma spēju dzēst īstermiņa saistības, kapitāla struktūras rādītāji, kas atspoguļo uzņēmuma spēju segt visas saistības, aktīvu aprites rādītāji, kas rāda uzņēmuma līdzekļu aprites ātrumu un sniedz informāciju par līdzekļos ieguldītā kapitāla pietiekamību, rentabilitātes rādītāji, kas atspoguļo uzņēmuma darbības efektivitāti.
5. Finanšu rādītājus var izmantot uzņēmuma bankrota iespējamības prognozei, lai kontrolētu situāciju, laikus novērstu problēmas un maksātnespējas draudus.
6. SIA „Meduslācis” stiprās puses ir kvalitatīva un daudzveidīga produkcija, profesionāli darbinieki, vājās puses augstā produkcijas cena, reklāmas trūkums un šaurais realizācijas tirgus.
7. SIA „Meduslācis” finanšu pārskatu horizontālā analīze liecina, ka
 - ievērojami samazinājusies gan ražošanas iekārtu, gan pārējo pamatlīdzekļu bilances vērtība;
 - krājumos nav iesaldēti līdzekļi un šobrīd uzņēmumam nav problēmu ar maksājumu saņemšanu par piegādātajām precēm un sniegtajiem pakalpojumiem;
 - trūkst naudas līdzekļu, lai norēķinātos ar īstermiņa kreditoriem;
 - pašu kapitāls ir negatīvs skaitlis;
 - uzņēmuma finansēšanas avoti ir tikai kreditori;
 - pieaudzis īstermiņa kredītsaistību apjoms.
8. SIA „Meduslācis” finanšu pārskatu vertikālā analīze liecina, ka
 - pieļauta pārmērīga līdzekļu investīcija ilgtermiņa ieguldījumos;
 - pasīva struktūru veido tikai kreditori, aizņemtais kapitāls;
 - ražošanas un pārdošanas izmaksas sastāda vairāk nekā 90% no neto apgrozījuma.

9. Visi SIA „Meduslācis” likviditātes rādītāji ir zemāki gan par literatūrā rekomendētajiem, gan nozares vidējiem, gan SIA „Ozoliņa konditoreja”, datiem. Uzņēmums nespēj dzēst savas īstermiņa saistības. Vidējie rādītāji liecina, ka vairumam nozares uzņēmumu ir augsti likviditātes rādītāji.
10. Visu aktīvu aprites koeficients ir zemāks par literatūrā rekomendēto un nozares vidējo rādītāju, jo daudz līdzekļu ieguldīts pamatlīdzekļos.
11. Krājumu aprites koeficients rāda, ka krājumi pietiekoši ātri tiek pārvērsti skaidrā naudā, tātad krājumos nav iesaldēts kapitāls, kas nenes peļņu. Rādītājs ir zemāks nekā vidēji nozarē.
12. Pietiekoši augstais debitoru parādu aprites koeficients raksturo uzņēmuma spēju laikus iekasēt parādus par kredītā pārdotajām precēm. Nozares augstie rādītāji liecina, ka vairums konditorejas uzņēmumu produkciju realizē par skaidru naudu.
13. Tā kā pašu kapitāls ir negatīvs skaitlis, netika rēķināti kapitāla struktūras rādītāji. Pārdošanas un ekonomiskās rentabilitātes dati liecina, ka pēdējos trīs gados vērojama rādītāju uzlabošanās.
14. Par SIA „Meduslācis” finansiālām grūtībām liecina:
 - regulāri zaudējumi no pamatdarbības;
 - pastāvīgi zemi likviditātes rādītāji;
 - saistību apjoma palielināšanās;
 - nodokļu maksājumu kavēšana.
15. Veicot uzņēmuma bankrota diagnostiku ar Altmaņa metodi, iegūtie dati liecina, ka bankrota iespējamība ir ļoti augsta.

PRIEKŠLIKUMI

1. Pēdējos gados SIA „Meduslācis” strādājis ar zaudējumiem, lai turpmākajos gados uzlabotu saimnieciskās darbības rezultātu uzņēmuma vadībai nepieciešams:
 - nepārtraukti sekot līdzī produkcijas pašizmaksai, meklēt kvalitatīvas, bet lētākas izejvielas, neražot produkciju ar augstu pašizmaksu;
 - palielināt neto apgrozījumu, paplašinot realizācijas tirgu, piesaistot jaunus pircējus un maksimāli noslogojot esošos reismus;
 - samazināt administrācijas izdevumus, izvēloties nevis tuvāko, bet lētāko kancelejas preču un biroja aprīkojuma tirgotāju;
 - iznomāt bijušās ražošanas telpas, lai nav jāmaksā to apkures un apsaimniekošanas izdevumi.
2. Pašražotajai produkcijai ir īss realizācijas laiks, tāpēc uzņēmuma vadībai, slēdzot līgumus ar jauniem pircējiem, vēlams noteikt skaidras naudas apmaksu, tas pasargātu no šaubīgiem debitoriem un samazinātu debitoru aprites laiku.

3. Izejvielu piegādātāji preces piegādā ne retāk, kā reizi nedēļā. Ceha vadītājam, pasūtot izejvielas, jāseko, lai krājumi tiktu veidoti ne vairāk, kā 10 dienām, lai tajos netiktu iesaldēti papildus līdzekļi.
4. SIA „Meduslācis” zemie likviditātes rādītāji liecina, ka uzņēmumam trūkst apgrozāmo līdzekļu īstermiņa saistību segšanai. Lai samazinātu nodokļu parādu, uzņēmuma vadībai ieteicams pārdot zemi Aizkraukles pilsētas centrā, jo tā netiek izmantota saimnieciskā darbībā. Interese par šo objektu ir, bet, lai to realizētu, nepieciešams panākt vienošanos ar VID par pārdošanas lieguma atcelšanas noteikumiem.
5. Finanšu pārskatu datu analīze liecina par nopietnām finansiālām problēmām uzņēmumā. Lai situāciju uzlabotu, uzņēmuma vadībai ieteicams meklēt investorus vai pašiem veikt papildus ieguldījumus pamatkapitālā.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN AVOTI

1. **Altman E.** *Bankruptcy, credit risk and high yield junk bonds*, UK, Oxford, 2002. pp. 540
2. **Alsiņa R., Zolotuhina K., Bojarenko J.** *Vadības grāmatvedības pamati*. Rīga, Raka, 2000. 180 lpp.
3. **Bojarenko J., Beļavska L., Tjurina A.** *Finanšu grāmatvedība: Teorija un prakse*. Rīga, KIF Biznesa komplekts, 2009. 96.lpp.
4. **Bednarskis L., Paupa V., Vaikulis J.**, *Finansu pārskatu analīze*. Rīga, Latvijas Universitāte, 103 lpp.
5. **Dūdele A., Korsaka T.** *Finansu vadības pamati*. Rīga, Banku augstskola, 2001. 99.lpp.

6. **Grigorjeva R., Jemsemčika A., Leibus I., Svarinska A.** *Finanšu grāmatvedība.* Rīga, SIA Izglītības soļi, 2004. 246.lpp.
7. **Jedviņa I., Z.Sundukova.** *Finanšu grāmatvedības pamati.* Rīga, RTU Izdevniecība, 2004. 110.lpp.
8. **Januška M.** *Finansu un grāmatvedības kontrole firmā.* Rīga, SIA Merkūrijs LAT Rīga, 114.lpp.
9. **Praude V.** *Finanšu instrumenti.* Rīga, Burtene, 2010. 476.lpp.
10. **Rurāne M.** *Finansu pārvaldība.* Rīga, Latvijas izglītības fonds, 2000. 281.lpp.
11. **Rurāne M.** *Uzņēmuma finanses.* Rīga, Jumava, 2007. 266.lpp.
12. **Saksonova S.** *Uzņēmuma finanšu vadības praktiskās metodes.* Rīga, Merkūrijs Lat.225.lpp.
13. **Šneidere R.** *Finanšu analīzes metodes uzņēmuma maksātspējas prognozēšanai.* Rīga, LID, 2009. 130.lpp.
14. **Van Horne J.C.** *Financial Management and Policy.* NY Prentice Hall, 1983.pp.808
15. *The Business Failure Record* Pieejams :www.dnb.com/newsview/bfr.pdf (skatīts 24.03.2015)
16. <https://www.lursoft.lv> (skatīts 11.05.2015)
17. <https://www.ur.gov.lv> (skatīts 18.04.2015)
18. <https://www.likumi.lv> (skatīts 15.04.2015)
19. Uzņēmuma SIA "Meduslācis" gada pārskati no 2010. - 2014.gadam.
20. Uzņēmuma SIA „Ozoliņa konditoreja” gada pārskati no 2013.- 2014.gadam

PIELIKUMI

1.pielikums

SIA "Meduslācis" bilance no 2010.-2014.gadam

AKTĪVS		2010.gad s	2011.gad s	2012.gad s	2013.gad s	2014.gad s
Ilgtermiņa ieguldījumi						
I NEMATERIĀLIE IEGULDĪJUMI:						
2	Koncesijas, patenti, licences, preču zīmes un tamlīdzīgas tiesības					
3	Citi nemateriālie ieguldījumi					
	Lietotāja definēts					
	Lietotāja definēts					
NEMATERIĀLIE IEGULDĪJUMI KOPĀ		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
II PAMATLĪDZEKĻI:						
1	Zemes gabali, ēkas un būves un ilggadīgie stādījumi	450522	445942	441361	436781	432200,0 0
2	Ilgtermiņa ieguldījumi nomātajos pamatlīdzekļos					
3	Iekārtas un mašīnas	12467	5737	1766	747,00	352,00
4	Pārējie pamatlīdzekļi un inventārs	28309	15243	6254	2141	909,00
5	Pamatlīdzekļu izveidošana un nepabeigto celtniecības objektu izmaksas					
6	Avansa maksājumi par pamatlīdzekļiem					
	Lietotāja definēts					
	Lietotāja definēts					
PAMATLĪDZEKĻI KOPĀ		491299	466922	449380	439669,0 0	433461,0 0
III IEGULDĪJUMA ĪPAŠUMI						
	Lietotāja definēts					
	Lietotāja definēts					
IEGULDĪJUMA ĪPAŠUMI KOPĀ		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
IV BIOLOĢISKIE AKTĪVI						
	Lietotāja definēts					
	Lietotāja definēts					

BIOLOĢISKIE AKTĪVI KOPĀ		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
V ILGTERMIŅA FINANŠU IEGULDĪJUMI:						
1	Līdzdalība radniecīgās sabiedrības kapitālā					
2	Aizdevumi radniecīgajām sabiedrībām					
3	Līdzdalība asociēto sabiedrību kapitālā					
4	Aizdevumi asociētajām sabiedrībām					
5	Pārējie vērtspapīri un ieguldījumi			71	71	71,00
6	Pārējie aizdevumi un citi ilgtermiņa debitori					
7	Pašu akcijas un daļas					
8	Aizdevumi akcionāriem vai dalībniekiem un vadībai					
9	Atliktā nodokļa aktīvi					
	Lietotāja definēts (atliktais uzņēmuma ienākuma nodoklis)					
	Lietotāja definēts					
ILGTERMIŅA FINANŠU IEGULDĪJUMI KOPĀ		0	0	71	71,00	71,00
Ilgtermiņa ieguldījumi KOPĀ		491299	466922	449451	439740	433532
Apgrozāmie līdzekļi						
I KRĀJUMI:						
1	Izejvielas, pamatmateriāli un palīgmateriāli	10642	11131	10610	6893	8684,00
2	Nepabeigtie ražojumi					
3	Gatavie ražojumi un preces pārdošanai	5713	5528	5970	2950	3709,00
4	Nepabeigtie pasūtījumi					
5	Avansa maksājumi par precēm	40	650	165	27	168,00
6	Darba dzīvnieki un produktīvie dzīvnieki					
	Lietotāja definēts					
	Lietotāja definēts					
KRĀJUMI KOPĀ		16394	17309	16746	9870,00	12561,00
II PĀRDOŠANAI TURĒTI ILGTERMIŅA IEGULDĪJUMI						
	Lietotāja definēts					
	Lietotāja definēts					
PĀRDOŠANAI TURĒTI ILGTERMIŅA IEGULDĪJUMI KOPĀ		0	0	0	0,00	0,00
III DEBITORI:						
1	Pircēju un pasūtītāju parādi.	8654	10960	12316	5930	8756,00
2	Radniecīgo sabiedrību parādi					
3	Asociēto sabiedrību parādi					
4	Citi debitori	452	2450	5740	1620	2027,00
5	Neiemaksātās daļas sabiedrības kapitālā					
6	Īstermiņa aizdevumi akcionāriem vai dalībniekiem un vadībai					
7	Nākamo periodu izmaksas	2063	583	102	476	257,00
8	Uzkrātie ieņēmumi					

	Lietotāja definēts					
	Lietotāja definēts					
DEBITORI KOPĀ		11170	13994	18159	8026,00	11040,00
IV ĪSTERMIŅA FINANŠU IEGULDĪJUMI:						
1	Līdzdalība radniecīgo sabiedrību kapitālā					
2	Pašu akcijas un daļas					
3	Pārējie vērtspapīri un līdzdalība kapitālos					
4	Atvasinātie finanšu instrumenti					
	Lietotāja definēts					
	Lietotāja definēts					
ĪSTERMIŅA FINANŠU IEGULDĪJUMI KOPĀ		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
V NAUDA		19273	12443	775	8007	13493
Apnozāmie līdzekļi KOPĀ		46837	43746	35680	25903	37094
BILANCE		538136	510669	485131	465643,00	470626,00

PASĪVS		2010.gads	2011.gads	2012.gads	2013.gads	2014.gads
Pašu kapitāls						
1.	Akciju vai daļu kapitāls (pamatkapitāls)	17074	17074	17074	17074	17074
3.	Ilgtermiņa ieguldījumu pārvērtēšanas rezerve					
4.	Finanšu instrumentu pārvērtēšanas rezerve					
	b) rezerves pašu akcijām vai daļām					
	c) sabiedrības statūtos noteiktās rezerves					
	d) pārējās rezerves					
	Lietotāja definēts					
	Lietotāja definēts					
	Rezerves kopā	0	0	0	0	0
6.	Nesadalītā peļņa:					
	a) iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa	-3655	-53477	-94250	-155944	-168689
	b) pārskata gada nesadalītā peļņa	-49822	-40772	-61562	-12745	-2694
Pašu kapitāls KOPĀ		-36403	-77175	-138737	-151615	-154309
Uzkrājumi						
1.	Uzkrājumi pensijām un tamlīdzīgām saistībām					
2.	Uzkrājumi paredzamajiem nodokļiem					
3.	Citi uzkrājumi					
	Lietotāja definēts (atliktais uzņēmuma ienākuma nodoklis)					
	Lietotāja definēts					
Uzkrājumi KOPĀ		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Kreditori					
Ilgtermiņa kreditori					
1.	Aizņēmumi pret obligācijām				
2.	Akcijās pārvēršamie aizņēmumi				
3.	Aizņēmumi no kredītiestādēm	480260	471076	425296	388492
4.	Citi aizņēmumi			76118	90702
5.	No pircējiem saņemtie avansi				
6.	Parādi piegādātājiem un darbuņēmējiem				
7.	Maksājамie vekseli				
8.	Parādi radniecīgajām sabiedrībām				
9.	Parādi asociētajām sabiedrībām				
10.	Nodokļi un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas				
11.	Pārējie kreditori				
12.	Nākamo periodu ieņēmumi				
13.	Neizmaksātās dividendes				
	Lietotāja definēts				
	Lietotāja definēts				
Ilgtermiņa kreditori KOPĀ		480260	471076	501414	479194
Īstermiņa kreditori					
1.	Aizņēmumi pret obligācijām				
2.	Akcijās pārvēršamie aizņēmumi				
3.	Aizņēmumi no kredītiestādēm	28850	22984	7336	3839
4.	Citi aizņēmumi				
5.	No pircējiem saņemtie avansi	185		26	90
6.	Parādi piegādātājiem un darbuņēmējiem	38079	42416	39636	22847
7.	Maksājамie vekseli				
8.	Parādi radniecīgajām sabiedrībām				
9.	Parādi asociētajām sabiedrībām				
10.	Nodokļi un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	17776	45459	69085	107370
11.	Pārējie kreditori	7143	5909	3617	3918
12.	Nākamo periodu ieņēmumi				
13.	Neizmaksātās dividendes				
14.	Uzkrātās saistības	2245		2755	
15.	Atvasinātie finanšu instrumenti				
	Lietotāja definēts				
	Lietotāja definēts				
Īstermiņa kreditori KOPĀ		94278	116768	122454	138064
Kreditori KOPĀ		574539	587844	623868	617258
BILANCE		538136	510669	485131	465643

2.pielikums

SIA "Meduslācis" peļņas vai zaudējumu aprēķins no 2010.-2014.gadam

Rādītāja nosaukums	2010.gads	2011.gads	2012.gads	2013.gads	2014.gads
Neto apgrozījums	532938	614757	399746	310276	431588
Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	283893	516046	358077	254163	323584
Bruto peļņa vai zudējumi	249045	98712	41669	56113	108004
Pārdošanas izmaksas	249084	101572	73733	34958	73716
Administrācijas izmaksas	26076	23056	22440	21961	22377
Pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi	11353	16825	15946	12286	3053
Pārējas saimnieciskās darbības izmaksas		2696	9341	17406	8406
Ieņēmumi no līdzdalības koncerna meitas un asociēto sabiedrību kapitālos					
Ieņēmumi no vērtspapīriem un aizdevumiem, kas veidojuši ilgtermiņa ieguldījumus					
Pārējie procentu ieņēmumi un tamlīdzīgi ieņēmumi	7658	245	266	3117	250
Ilgtermiņa finanšu ieguldījumu un īstermiņa vērtspapīru vērtības norakstīšana					

Procentu maksājumi un tam līdzīgas izmaksas	41848	28349	13187	9172	8745
Lietotāja definēts					
Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem	-48951	-39892	-60821	-11980	-1937
Ārkārtas ieņēmumi					
Ārkārtas izmaksas					
Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	-48951	-39892	-60821	-11980	-1937
Uzņēmumu ienākuma nodoklis par pārskata gadu					
Pārējie nodokļi	871	881	741	764	757
Pārskata gada peļņa vai zaudējumi	-49822	-40772	-61562	-12744	-2694

Bakalaura darbs “Sabiedrības ar ierobežotu atbildību “Meduslācis” finanšu pārskatu analīze” izstrādāts LU Ekonomikas un vadības fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst oriģinālam.

Autors: Krista Dzene

Rekomendēju/ nerekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītāja: lektore M.ekon. Maiga Kasale

27.05.2015

Recenzents: docente Dr.ekon. Dagnija Daņēviča

Darbs iesniegts Grāmatvedības un audita katedrā 27.05.2015
Dekāna pilnvarotā persona: metodiķe Anita Rudāja

Darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē
04.06.2015. prot. Nr.

Komisijas sekretāre: lektore Maiga Kasale